

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravišтво in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana,
Knafljeva ul. št. 5/II. nad., telefoni od 31-22 do 31-26
Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrtno 11.—, polletno 22.—
celoletno 44.— dinarjev; za inozemstvo: četrtno 15.—
polletno 30.—, celoletno 60.— dinarjev

Kralj in Cesar je obiskal Cetinje

Dne 16. maja je črnogorsko ljudstvo z navdušenjem sprejelo Kralja in Cesarja, ki je prispel iz Albanije v Črno goro. Cetinje se je ob tej priložnosti okrasilo z zastavami Italije in Črne gore.

Pred mestom sta vladarja pričakovala Civilni Komisar Mazzolini in divizijski poveljnik s spremstvom. Kralj in Cesar je med potjo v mesto, kjer je bil deležen silnih počastitev ljudstva, pregledal III. skupino II. topniškega polka. Pred vhodom v rezidenčno palačo pa so ga sprejeli črnogorski dostojanstveniki, med njimi tudi nekaj starih pobočnikov Kralja Nikole. Kralj in Cesar se je ustavil in se razgovarjal z nekaterimi izmed njih. Spomnil se je svojih cetinjskih obiskov l. 1896, ko se je zaročil s tedanjo princeso Jeleno, in leta 1910., ko je bil kronan črnogorski kralj Nikolaj. V palači mu je nato Civilni Komisar predstavil črnogorske dostojanstvenike in italijanske funkcionarje. Bivši minister Popović je zatem z metropolitom in člani tehničnega sosveta s posebno spomenico izrazil Vladarju vdanost

in zvestobo črnogorskega ljudstva. Vladar mu je v zahvalo stisnil roko in se je nato razgovarjal z nekaterimi dostojanstveniki. S črnogorskim pravoslavnim metropolitom je Vladar dolgo govoril v italijanščini. V spremstvu Civilnega Komisarja je zatem spet zapustil palačo in pregledal čete, ki so ga pozdravile z vzklikom.

Z avtomobilom se je odpeljal po glavni ulici mesta, kjer ga je množica pozdravljala z vzklikanjem in z zastavicami. Kralj in Cesar je vsem z nasmehom in pozdravom odgovarjal.

Na trgu pred dvorom Petrovičev je bil razvrščen bataljon 108. legije Črnih Srajc, ki je pozdravil vladarja z vzklikom in z visoko dvignjenimi bodali. Kralj si je ogledal dom, v katerem je bival o priliki svojih obiskov na Cetinju. Poslopje stoji nasproti dvoru. Kralj in Cesar je zatem stopil v dvor, ki so ga spremenili v muzej. Tedaj se je oglašal zvon pravoslavne cerkve, ki ni zvonil vseh 22 let, ko je bila Črna gora pod Srbijo.

Vojvoda Spoletski imenovan za hrvatskega kralja

Podpis raznih pogodb med Italijo in Hrvatsko

V Rim se je napotilo hrvatsko odposlanstvo pod vodstvom hrvatskega poglavnika dr. Pavelića, da ponudi Savojskemu Kraljevskemu domu hrvatsko krono. Rim se je

na ta zgodovinski dogodek pripravil in je bil ves v zastavah.

Odposlanstvo je prispelo v Rim 18. t. m. zjutraj s posebnim vlakom. Na postaji Ostienseju, kjer je vlak obstal, so odposlanstvo sprejeli zastopstvo dvora, Duce, zunanji minister grof Ciano in drugi člani vlade ter razni dostojanstveniki Rima. Hrvatsko odposlanstvo se je nato z dvornim spremstvom odpeljalo v vilo Madama na pobočju Marijevega griča.

Poldrugo uro pozneje se je odposlanstvo z dvornimi kočijami odpeljalo na Kvirinal, kjer ga je sprejel načelnik dvornega ceremoniala. Nekaj trenutkov pozneje so se zbrali v prestolni dvorani Kralj in Cesar, ki je stopil na prestol, in drugi člani dvora. Poleg vladarja sta bila prisotna princ Piemontski in vojvoda Spoletski. Navzočna sta bila tudi Duce in zunanji minister grof Ciano.

Takoj zatem je stopilo v dvorano hrvatsko odposlanstvo. Dr. Pavelić se je globoko priklonil pred vladarjem in ga prosil, naj izvoli sprejeti hrvatsko krono in določiti princa Savojskega Kraljevskega doma, ki naj bi postal hrvatski vladar Kralj in cesar je določil za hrvatskega kralja vojvodo Spoletskega.

Hrvatsko odposlanstvo se je nato odpeljalo v Panteon, kjer je položilo velike vence s hrvatskimi trobojnicami na grobove italijanskih vladarjev.

Med špalirjem navdušene množice se je hrvatsko odposlanstvo zatem odpeljalo v Beneško palačo, kjer ga je v svoji delovni dvorani sprejel Duce v navzočnosti zunanjega ministra grofa Ciana in drugih oseb. Duce in poglavnik dr. Pavelić sta nato po kratkem razgovoru podpisala pogodbo o novi ureditvi mej in odnošajev med kraljevino Italijo in kraljevino Hrvatsko. Podpisane so bile:

1. pogodba o mejah kraljevine Italije in kraljevine Hrvatske, ki določa v glavnih potezih potek novih mej;

2. pogodba o vojaškem sodelovanju med Italijo in Hrvatsko;

3. pogodba o jamstvih in sodelovanju Italije in Hrvatske;

4. zapisnik o začasnih veljavnosti dozdajšnjih pogodb, sklenjenih med Italijo in bivšo kraljevino Jugoslavijo, ki bodo veljale med kraljevino Italijo in Hrvatsko, dokler se vsa ta vprašanja ne urede s posebnimi pogodbami.

Objavljeno je bilo tudi pismo poglavnika dr. Pavelića, s katerim je odgovoril na pismo Duceja glede postopanja s hrvatskimi manjšinami na ozemlju, ki pripade Italiji. Po podpisu pogodb in zapisnika sta se Duce in poglavnik še nekaj časa razgovarjala. Množice, ki so bile zunaj na trgu, so pričale ves čas velike počastitve, tako da sta se morala Mussolini in dr. Pavelić štirikrat pojaviti na balkonu. Zvečer je zapustilo hrvatsko odposlanstvo Rim in se vrnilo v Zagreb.

Vest o razglasu vojvode Spoletskega za hrvatskega kralja je naletela na veliko navdušenje v Hrvatski, ki tako začne svojo novo zgodovino.

★

Aimone, vojvoda Spoletski se je rodil v Turinu 9. marca l. 1900. kot sin Emanuela Filiberta, Savojsko-Aostskega, pokojnega brata Nj. Vel. Kralja in Cesarja in princese Helene Francoske. Vojvoda Spoletski, zdaj hrvatski kralj, ima odlično vojaško izobrazbo. Udeležil se je že več vojn in si pridobil več odlikovanj.

Dne 10. julija l. 1939. se je vojvoda Spoletski poročil z Ireno, princeso Grško in Dansko, četrto hčerjo pokojnega kralja Konstantina in princese Zofije Hohenzollernske. Irena se je rodila 31. januarja l. 1904. Je dobra poznavalka umetnosti in književnosti. Z odličnim uspehom je napravila izpit za bolničariko Rdečega križa, pri katerem se je zmerom vneto udeleževala.

× Stanovanjske hiše za delavce v rimski okolici. Kljub vojni se v vseh italijanskih pokrajinah nadaljujejo javna dela za zgradbo ljudskih stanovanjskih hiš. Tako je bil od Posojilnega zavoda odobren znesek 12 milijonov lir za zgradbo stanovanj delavstvu iz rimske okolice. Zgradba teh stanovanj je postala potrebna zaradi industrijskega razvoja rimskega področja. Delavska stanovanja ne bodo zgrajena po vzorcu stanovanjskih kasarn, marveč v obliki majhnih vil, obdanih z vrtom. Ta gradbeni program, kakor ga želi Duce, bo preprečil preobljudenost rimskega mesta.

Ducejeva briga za Ljubljansko pokrajino

Na posredovanje Vis. Komisarja Ekselence Emilia Graziolija je Duce odredil takojšno dovršitev vseučiliških zgradb in paviljonov v ljubljanski bolnišnici. Ta vest je zbudila med vsem prebivalstvom Slovenije čustva globoke hvalečnosti, ker potrjuje voljo Duceja fašistične Italije, da se pospešita kultura in skrbstvo za zdravstvene potrebe Ljubljanske pokrajine. Novi kirurški paviljon bolnišnice je čakal pet let, da dobi potrebno opremo, ostali prostori bolnišnice so bili tako napolnjeni, da sta v eni postelji ležala po dva bolnika. Zdaj se bo število po-

stelj povečalo tako, kakor ustreza potrebam. Preskrbljeno bo za vseučiliško kirurško kliniko, s čimer bo odpravljena druga važna pomanjkljivost. Tudi sicer bo ljubljansko vseučilišče vsestransko izpopolnjevano.

Izraziti moramo globoko zahvalo Visokemu Komisarju Ekselenci Emiliju Grazioliju, ki je pokazal polno razumevanje za potrebe Ljubljanske pokrajine in se zavzel na odločujočem mestu, da se napovedana dela takoj prične.

Povečanje izplačila vlog pri denarnih zavodih

Vis. Komisar za Ljubljansko pokrajino, na podlagi prejšnjih predpisov o odložitvi plačil in komisarijatske naredbe št. 12 z dne 29. aprila 1941-XIX, s katero se je določil rok splošne odložitve plačil in se je omejila odložitve plačil za banke in zavarovalnice, ko je ugotovil iz izjav prizadetih zavodov možnost, da se lahko opravijo nadaljnja izplačila, s čimer bi se pospešila postopna obnova gospodarske delovitosti, odreja:

Do 15. junija 1941-XIX bodo denarni zavodi v mejah svojih razpoložljivih sredstev in dodatno k že izvršenim izplačilom izplačevali na hranilne naložbe (hranilne vloge, tekoče račune itd.), vložene pred 15. aprilom 1941-XIX ter po saldi, ugotovljenih na ta dan, še po:

Člen 1.

2000 din na naložbe do	10.000 din
2500 din na naložbe do	30.000 din
3000 din na naložbe do	50.000 din
4000 din na naložbe nad	50.000 din

Člen 2.

Višina izplačil po prednjem členu je znana na polovico za gospodarske zadrage, urejene z zakonom z dne 11. septembra 1937 in za hranilnice urejene z uredbo z dne 24. novembra 1938. izvzemši Hranilnico dravske banovine, ki bo opravljala izplačila po členu 1.

Člen 3.

Z dnem 16. maja 1941-XIX preneha odložitev izplačila glavnice, dospelih po pogodbah o življenjskem zavarovanju ne glede na čas njihove sklenitve, z omejitvijo na pogodbe, ki so bile sklenjene od 15. aprila 1941-XIX dalje pa tudi odložitev odkupovanja in dajanja predjemov na zadevne police.

Odložitev odkupovanja in dajanja predjemov na police življenjskega zavarovanja, izdane pred 15. aprilom 1941-XIX, se podaljšuje do 15. junija 1941-XIX. Vendar pa se smejo dajati predjemi kolikor so potrebni za plačilo dospelih premij.

Člen 4.

Pravica prostega razpolaganja s hranilni-

mi naložbami, vloženimi pri katerem koli denarnem zavodu od 15. aprila 1941-XIX dalje, se razširja tudi na tisti del pred tem dnem položenih naložb, za katerega se izplačilo ni zahtevalo, kakor je bilo dovoljeno po členu 3. komisarijatske naredbe št. 12 z dne 29. aprila 1941-XIX in kakor se dovoljuje s čl. 1. te naredbe.

Člen 5.

Poleg izplačil iz členov 1. in 2. smejo denarni zavodi v mejah svojih razpoložljivih sredstev opravljati nadaljnja izplačila tudi iz hranilnih naložb, položenih pred 15. aprilom 1941-XIX tistim svojim vlagateljem, ki morejo dokazati in zajamčiti, da so zahtevane vsote namenjene za poravnavo obveznosti, ki jih ne zadeva odložitev plačil po določbah člena 2. komisarijatske naredbe št. 12 z dne 29. aprila 1941-XIX ali za poravnavo davkov in taks kakor tudi v drugih primerih določenih pod točkami b), c), d) in d) člena 6. omenjene naredbe.

Takšna izplačila se smejo odobriti vsakemu vlagatelju do največ dvajset odstotkov vsote, naložene na dan 15. maja 1941-XIX, če ne presega 25.000 din in do 10 odstotkov morebitnega presežka. Če pa ima isti vlagatelj več ločenih računov pri istem denarnem zavodu, se mora pri določitvi odstotka, do katerega je dopustno izplačilo, upoštevati njih skupni znesek.

Člen 6.

Izplačilom po čl. 1. in 2. in razpolaganju iz člena 4. te naredbe se mora dati prednost pred izplačili po členu 5.

Člen 7.

Na plačila, za katera še velja odložitev plačil, tečejo zakonite obresti ali morebitne višje obresti, določene s pogodbo.

Člen 8.

Ta naredba stopi v veljavo dne 16. maja 1941-XIX.

Ljubljana, dne 14. maja 1941-XIX

Vis Komisar za Ljubljansko pokrajino:

Emilio Grazioli

konj, ter uredi vse tako kakor je treba urediti v ljubljanski občini. Seveda mora vse to urediti v tisti občini, kjer je zdaj konj ali vol.

D o p i s i

JESENICE. Cestni mostovi so zdaj že toliko urejeni, da lahko vozijo preko njih vozovi in avtomobili ter vzdržujejo zvezo. Nemška oblastva so upostavila med kraji severno od Kranja poštni avtomobilski promet. Iz Beljaka vozi dvakrat na dan mimo Kranjske gore, Mojstrane, Jesenice, Radovljice do Kranja velik poštni avtobus. Z Jesenic vzdržuje do Otoč k vsakemu vlak, ki pride iz Ljubljane, avtobusno zvezo Grašičevo podjetje. — Delavnost je po vsej Gorenjski živahna. Tvorcnice še sicer ne obratujejo v polni meri, ker še ni železniške zveze z Nemčijo, pač pa je delavstvo zaposleno pri gradnji mostov in železniških predorov. Največ jeseniških delavcev je zaposleno pri popravilu karavanškega predora med Hrušico in Podroščo. Delo v predoru hitro napreduje in ne bo dolgo, ko bo pripeljala lokomotiva iz Nemčije potrebno tvorivo za obratovanje v jeseniških in kranjskih tvornicah. Tudi železniški most pri Gozdu Martuljku bo kmalu tako urejen, da bo mogel vlak čezenj in zveza z Jesenic do Rateč bo spet upostavljena. — Velika delavnost se opaža tudi pri poljskem delu. Gorenjski kmetje so se s podvojenjo silo vrgli na poljsko delo. Zemlja jim je postala dražja kakor kdajkoli prej. Vsako močvirje bi radi spremenili v plodno zemljo. Številne kmetje ovirajo pri delu dejstvo, da so v vojni izgubili vprežno živino. Sloga med domačimi je videti zdaj mnogo večja, saj je povsod dovolj dokazov, kako strašno gorje lahko rodita sovraštvo in prepir.

LUKOVICA (Smrtna kosa). Na gradu Brdu pri Lukovici je umrla 14. t. m. ga. Ruža Zupančičeva. Po rodu je bila iz družine pokojnega pisatelja Janka Kersnika. Rajnka je bila soproga starešine okrajnega sodišča na Brdu in mati treh otrok. Blag ji spomin, zaljubljen naš sožalje!

STOŽICE PRI LJUBLJANI (Smrtna kosa). Tu je umrla po daljšem trpljenju ga. Marija Ramovževa, po rodu Kmetičeva, soproga trgovca in gostilničarja. Bila je blaga žena in mati. Bila je splošno priljubljena. Blag ji spomin!

VIŠNJA GORA. Pri nas se spet razvija redno življenje. V prevratnih dneh si je marsikdo nagrabil živeža in drugega blaga. Ko je pa prišla potem italijanska vojska, je bil red kmalu vzpostavljen in zdaj so preiskave po hišah po vsej okolici, tako da se bo ukradeni blago spet vrnilo lastnikom. Italijanski vojaki se prav dobro razumejo s tukajšnjimi prebivalci, saj so zelo prijazni. Kljub povsod razmetanemu orožju in strelivu se v Višnji gori še ni pripetila nobena nesreča. Ljudje pač pustijo vse pri miru. Obdelali smo vsak košček zemlje, da nam ne bo manjkalo živit. Nekateri posestniki še zdaj niso dobili svoje živine nazaj, nekaj konj je pa še v okolici, ki čakajo na svoje gospodarje.

SEJMAR JAKA

Jaka se je vračal s sejma. Kupil je bil lonca. Da bi ga laže nosil, si ga je poveznil na glavo. Šel je skozi vas, pa ga je ugledal hudoben fantalin, pograbil kamen in ga vrgel v Jaka. Ni zadel lonca, marveč Jaka v čelo. Hudo se razjezi sejmar Jaka:

»Smrkavec presneti, če bi bil zadel lonca, kakor si me zadel v čelo, biti zdrobil kosti.«

ZDRAVILO

»No, kaj je rekel zdravnik?«

»Dal mi je sredstvo za potenje.«

»Aspirin, kajne?«

»Ne, račun...«

Na občinah so seznami živine, katere lastniki so neznani

Obširen seznam konj in volov je sestavil ljubljanski mestni vojaški urad ter ga razposlal vsem občinam Ljubljanske pokrajine. V seznamu so predvsem navedeni in opisani konji in voli, ki jih je mestni vojaški urad našel v ljubljanski občini, nato jih pa oddal zanesljivim gospodarjem po ljubljanski občini in tudi v okoliške občine v oskrbo. V seznamu je pri vsakem konju in volu tudi natanko napisano, kje je zdaj v oskrbi. Če torej kak lastnik v seznamu ugotovi svojega konja ali vola, naj ga gre naj-

prej gledat h gospodarju, ki ga ima zdaj v oskrbi. Ko se prepriča, da je konj ali vol res njegov, naj pride lastnik s skrbnikom in z njem, lastniki šele v Ljubljano na mestno pristavo v Povšetovi ulici št. 12, kjer bo po pregledu listin in konja ali vola lastnik dobil svojo žival vrnjeno.

Razen tega seznama pa je mestni vojaški urad ljubljanski razposlal tudi sezname, ki so jih napravile druge občine o tamkaj najdenih konjih in volih. Tudi v takih primerih naj lastnik gre najprej tja, kjer je zdaj

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Glavni stan Oboroženih Sil je objavil 18. maja 347. službeno vojno poročilo, iz katerega povzemamo:

V severni Afriki je dosegel italijanski odpor na sovražne napade na odseku pri Sollumu popoln uspeh.

Sovražnik je bil prisiljen k umiku. V italijanske roke je prišlo mnogo ujetnikov in vojnih potrebščin. Skupine italijanskih letal so bombardirale oporišče Tobruk in obrambne naprave, zbirajoče se čete in motorizirane oddelke na področju vzhodno od Solluma. V letalskih spopadih so bili sestreljeni en bombnik in dva sovražna lovca. V Vzhodni Afriki se na Amba Alagiju nadaljuje vztrajen odpor preživelih branilcev, ki so

pod neposrednim vodstvom Nj. Kr. Vis. Aostskega vojvode dovršili silna junaška dela

v okoliščinah, ki postajajo od ure do ure težavnejše zaradi pomanjkanja sredstev, izgub in zaradi tega, ker ni mogoče spraviti ranjenec na varno. V Gala Sidamu je bil odbit sovražni napad.

Na nedavnem zasedanju sobranja je imel predsednik vlade Filov prvi govor po ponovni osvojitvi krajev v bivši Jugoslaviji in Grčiji. V začetku govora je poudaril, da je

vojna z Grčijo in Jugoslavijo bila Italiji in Nemčiji vsiljena zaradi spletka Anglije,

ki je upala, da bo lahko ustanovila novo bojišče v južnovzhodni Evropi. Filov je omenil, da bolgarski vojski, čeprav je bila pripravljena, niti ni bilo treba poseči v boj, ker so se dogodki razvijali z vrtozlavo naglico. Srečen konec balkanske vojne pomeni za Bolgarijo osvoboditev bolgarskih pokrajin. Filov se je potem spomnil žrtev, ki jih je pretrpel bolgarski narod za doseg narodne skupnosti, nato pa je naglasil prejšnje in zdajšnje vezi med Bolgarijo in Nemčijo. Dejal je, da so Voditeljeve besede v njegovem zadnjem govoru v drž. zboru globoko ganile Bolgarijo: »Bolgarsko ljudstvo bo vedno čutilo veliko hvaležnost do s' l Osi in njunih velikih poglavarjev Benita Mussolinija in Adolfa Hitlerja, ki sta uresničila enotnost Bolgarije.«

V hrvatskem časopisu so objavljena

načela hrvatskega vstaške gibanja,

ki jih je izdal poveljnik hrvatske države dr. Pavelić in ki obsegajo 17 točk. Prvi in drugi člen pravita: Hrvatski narod je prišel na to zemljo že ob preseljevanju narodov in je ta zemlja njegova. Sedmi člen pravi: Hrvatski narod je prišel na svojo zemljo čisto organiziran, ne samo, kar se družine tiče, ampak tudi vojaško urejen. Hrvatski narod je ustanovil svojo lastno državo z vsemi državnimi lastnostmi. Osmi člen pravi: Z borbami proti tujemu nasilstvu in za svobodo svoje zemlje skozi vso zgodovino je naposled hrvatski narod dosegel svojo lastno domovino in uresničil svoje hrepenenje po neodvisnosti domovine. Člen 11. pravita: V nacionalnih in državnih zadevah hrvatskega ljudstva odloča lahko samo tisti, ki je po krvi Hrvat. Noben tuj narod ne more odločati o hrvatski usodi ali usodi hrvatske države. Člen 12. se glasi: Kmet je osnova in izvir vsega narodnega življenja in prvi, ki je vložil vse svoje sile za hrvatsko državo. Kdor v Hrvatski ne pripada kmetskemu stanu in kdor ni iz hiše Hrvata, se smatra za tučca. Člen 13. pravi: Narodni zakladi, gozdovi in rudniki, ne morejo biti predmet zasebne trgovine. Zemlja lahko pripada samo tistim, ki jo obdelujejo.

Carigrajski listi so te dni objavili poročilo

o avdienci nemškega poslanika pri predsedniku turške republike.

Nemški poslanik je baje predložil državnemu poglavarju Turčije posebno pismo Hitlerja, ki zagotavlja Turčiji prijateljstvo nemškega naroda.

Iz Tokija poročajo:

Nevarnost je, da se vojni požar razširi na ves svet z všteto Japonsko in njenim življenjskim prostorom,

je izjavil japonski minister za vojsko general Hideki Tojo na posvetu načelnikov generalnega štaba. Minister je poudaril, da pušča sklenitev nevtralnostne pogodbe z Moskvo Japonski možnost osredotočiti svoje napore v rešitev kitajskega vprašanja.

Iz Jeruzalema poročajo, da je palestinska vlada sklenila uveljaviti zakonski načrt o ustanovitvi prostovoljskih čet za obrambo Palestine.

Vlada v Jeruzalemu se zaveda, da so Arabci nasprotni temu zakonu in da njihov odpor zaradi dogodkov v Iraku čedalje bolj narašča. Zdi se, da bo morala vlada spremeniti zakon v toliko, da bo omejen samo na Zide, ki so v zadnjih dneh začeli veliko propagando za vstop vseh Židov med dvajsetim in tridesetim letom v te prostovoljske oddelke. Med arabskimi množicami je vznemirjenje vsak dan večje. Oborožene arabske skupine hodijo iz kraja v kraj in pozivajo prebivalstvo k uporabi proti Angležem.

Od graha in fižola imamo lahko lepe dohodke

Skrajni je čas, da nasadite čim več graha in fižola. Za nekatere vrste je že prepozno, vendar pa je še mnogo vrst katere lahko sadite zdaj. Pohitite torej, ker lahko na majhnem prostoru pridelate mnogo teh odličnih živil.

V mislih imamo predvsem tiste fižolove in grahove vrste, ki se uživajo v stročju. Sami boste potrebovali ta živila doma, a preveč boste lahko prodali po lepih cenah, ker letos pač ne bo preveč hrane.

Ce nimate doma semena, ga kupite pri sosedu. Če ga tudi sosed nima, si ga nabavite pri trgovcu s semenjem. Pri trgovcu boste tudi zvedeli, kakšne lastnosti imajo razne vrste fižola in graha.

Najboljše so seveda tiste vrste, katerih stročje nima prav nikakih nitk. Te se tudi prodajajo po najlepših cenah. Če ne dobite več semen za najboljše vrste, pa nasadite slabše. Gre pač za to, da bo dovolj živil. Ugodno ceno bodo nedvomno dosegale tudi slabše vrste.

Katere užitne gobe že začenjajo rasti

Gobe so nadomestek za meso, zato si povečajmo z njih sušenjem zalogo živil

Hladno vreme je najbrž precej zadržalo rast pomladnih gob. Toda kmalu bo nastopila toplota in imeli bomo v gozdovih in na travnikih dovolj raznih užitnih gob.

Gobe so odlično živilo, ki ima obilo redilnih snovi. Pravijo sicer, da niso lahko prebavljive, vendar pa se to pretirava. Gobe so rastline, ki imajo kakor vse rastline mnogo rastlinskih vodikov. Zaradi teh vlaken trdijo, da so gobe težavno prebavljive. Toda zdravniško je ugotovljeno, da povzročajo ta vlakna pri prebavi manj težav kakor velika množina masti, ki se porabi za pripravo gob. Mast zakravlja v želodcu občutek teže, medtem ko rastlinska vlakna koristno skrbijo za živahno gibanje črevesja.

Težavna prebavljivost gob je torej prazna govorica in bi bila le velika škoda, če bi ljudje vanjo verjeli zlasti v teh časih, ko se mora vsa naša briga usmeriti v povečanje živilih zalog. Gobe spadajo med srednoredno hrano in veljajo za nadomestilo mesa, kar je važno prav v zdajšnjih časih, ko moramo varčevati z mesom.

Prijatelj gob je na Slovenskem že precej, a še več bi jih bilo, če ne bi bil strah pred zastrupitvijo tako velik. Res je nevarnost zaradi zastrupitve velika, če nabiraš gobe, ki jih ne poznaš, ali pa, če prineseš domov sicer užitne, vendar stare in že razpadajoče gobe. Če gobe res dobro poznaš in se ogiblješ tudi prestarih užitnih gob, se ti zastrupljenja ni bati. Daj se temeljito poučiti od res izkušenih gobarjev, kakšne

gobe so užitne, pa pojdi na delo, da si izpopolniš shrambo s tem izvrstnim živilom. Beri dobro tudi gobarske knjige, tako na primer Begove »Naše gobe«.

Zdaj pomladi začenja rasti že vrsta užitnih gob. Med njimi bi morala biti našim gobarjem zlasti znana majska kolobarnica (latinski: *Tricholoma gambosum*). — Klobuk te gobe je v mladosti lepo zaokrožen, pozneje pa postane grbasto piosčat. Barve je rumenkastobe ali usnjatorumene, ki včasih spominja tudi na rdečkasto barvo. Na starost barva obledi in se robovi klobuka raztrgajo. Gosti lističi so zelo tanki, zelo krhki in belkasti. Kocena se ne drži. Beli kocen je poln in povsod enako debel. Meso je belo. Majska kolobarnica diši po novi moki in ima izvrsten okus. Spozna se zlasti po svojem klobuku. Ko se namreč ta malo razrase, se zgrbanči v obliko, podobno podkvi. Poseben znak je tudi to, da se lističi pri najmanjšem dotiku prelomijo in da je kocen pogosto zelo trd. Ne samo njen vonj, temveč tudi okus spominja na moko. Rase ta okusna goba maja in junija po travnikih, ob potih in po gozdnih traviščih. Majska kolobarnica bi morala biti znana našim gobarjem zlasti zaradi tega, ker je njena rastna doba v času, ko je še malo drugih užitnih gob. Poraba te gobe je vsestranska. Tudi sušiti jo lahko.

Druga pomladna goba je užiti smrček (latinski: *Morchella esculenta*). Ta začne rasti že aprila in traja njena rast na-

PAMETNI JAKA

Jaka: »Povej, kaj bi ti bilo bolj všeč: biti milijonar ali imeti bolezen legar.«

Miha: »Kako neumno vprašanje!«

Jaka: »Nič se ne jezi, temveč povej.«

Miha: »Razume se, da bi bil rajši milijonar.«

Jaka: »Vidiš, kakšen tepec si. Vsak milijonar mora umreti, medtem ko izmed tistih, ki zbolijo za legarjem umre samo 30 od sto...«

KUPČIJA JE KUPČIJA

Učitelj obljubi dinar tistemu, ki ugame, kdo je bil največji mož zgodovine.

Dečki ugibljejo, a ne uganejo. Tedaj pa se oglasi židovski deček Izak: »Največji mož zgodovine je bil Jezus.«

Učitelj je zadovoljen in izroči Izaku dinar, hkratu pa ga začuden vpraša: »Kako si prišel na to?«

»Veste, v duhu sem sicer prepričan, da je Mojzes še večji od Kristusa, ampak... kupčija je kupčija...«

BODOČI SORODNIK

Mati: »Vera, kakšen gospod je pa to, ki te je spremil domov?«

Vera: »Kaj ga ne poznaš? To je vendar tvoj bodoči sorodnik?«

Mati: »Bodoči... sorodnik?«

Vera: »No, tvoj bodoči zet!«

vadno še prvo polovico junija. Rase v svetlih gozdovih, na pašnikih, travnikih, gozdnih jasad, a tudi drugod, kjer je dovolj apnenca v zemlji. Največ jih je po toplem dežju. Spoznati to gobo je lahko zaradi njene posebne oblike. Njen klobuk ni podoben klobukom drugih gob, temveč je jajčasto okrogel, jamičast in votel. Barve je rumenose ali rjave. Kocen je belkast in postane kmalu votel kakor je votla vsa goba. Razen tega ni gladek, temveč brazdast. Meso je belo in prijetnega okusa. Užiten smrček se da vsestransko uporabiti, samo je treba te gobe pred porabo popariti z vrelo vodo, da se napravi neškodljiva strupena helvelska kislina, ki je v njih. Ta voda se mora seveda zlititi proč. Omenjamo še, da je smrčkov več vrst in da so vsi užiteni. Seveda je treba vse pred porabo popariti zaradi strupene helvelske kisline. Zamenjati jih ne moreš z drugimi gobami razen morda s smrdljivim mavraham, ki pa sicer ne spada v vrsto smrčkov. Smrdljivi mavrah ni strupen, a je neužitni zaradi silnega smrada po mrhovini in zaradi sluzavosti.

Med cevastimi gobami je brezji goban, brezovka ali kapucinarka (latinski: *Boletus scaber*) prva, ki začne pomladi rasti. Podoben je seveda jurčku, ki je kralj med cevastimi gobami. Klobuk brezovega gobana je svetlorjave ali usnjatorumene barve. Cevke so sivobeke in napravljajo obok navzdol, tako da so vidne izpod klobuka. Kocen ima rjave, pozneje črne luske in se proti klobuku zožuje. Meso te gobe je belo, a prerezano ali pretrgano kmalu počrni. Rase najrajši, kakor ime samo pove, pod brezami, odnosno v bližini brez. Dobiš ga tudi na travniku, kjer so stale preje breze. Sicer pa jih najdeš povsod v svetlih gozdovih. Njihova rast traja od junija do novembra. Kakšno leto jih je posebno mnogo in se jih izplača nabirati, ker so izdatne. Kljub temni barvi je to zelo okusna goba, ki po okusu le malo zaostaja za njenim sorodnikom jurčkom. Brezove gobane lahko sušiš, in sicer le mlajše klobuke, medtem ko kocene ni priporočljivo sušiti; suhi namreč čisto polesenijo.

Kmalu v juniju začne rasti tudi najbližji sorodnik brezovega gobana turek, konjič ali pob (latinski: *Boletus rufus*). Turek je tako podoben brezovemu gobanu, da so jih rastlinoslovci včasih označevali pod skupnim imenom. Seveda pa je nekaj razlike med njima. Turkov klobuk je rdečerrjave in tudi oranžnordeče barve. Pri čisto

mladih gobah je klobuk lepo okrogel in ima kratek debel kocen. Kožica na klobuku je trdno zarobljena, pri mladih turkih tesno privita h kocenu. Ko turek malo dorase, je njegov kocen istotako kakor pri brezovem gobanu navzgor tanjši in preprežen s temnimi luskami. Meso je belo in postane prerezano ali pretrgano najprej temnovijoličasto, nato pa modrikastočrno. Turkova vrst traja od junija do pozne jeseni. Kljub takšni barvi je to prav okusna goba. Za sušenje rabi le klobuke, ker so koceni kakor pri brezovki v posušenem stanju preveč leseni. Važna je ta goba zaradi tega, ker navadno rase v velikih množinah, tako da se gobarju njih nabiranje izdatno izplača. Rase posebno rad ob robu gozda na travniku. Posebno proti jeseni je njihova rast bujna.

Po malem pričanja zdaj v naših krajih rasti tudi kralj vseh cevastih gob jurček, užiten goban ali globanja (latinski: *Boletus edulis*). Te gobe ni treba našim ljudem preveč natanko opisovati, ker je edina, ki jo prav povsod poznajo in marsikje poleg lisičk edino smatrajo za užitno. Klobuk je razne barve. Njegova barva je namreč

odvisna od kraja rasti in od letnega časa, v katerem rase. Na solčnih prostorih je temnorjav, v senčnih in vlažnih legah kame-nosiv ali blede. Poleti je sploh zmerom svetlejši, jeseni pa črnosiv ali rdečerrjav. Temnim jurčkom navadno ljudje rečejo ajdovka in jih smatrajo za druge gobe. Cevkasta plodovnica je v mladosti bela, pozneje rumenozelenkasta, nato pa zelenkastosa. Meso je belo in se ne spremeni. Rase v svetlih gozdovih, ob travnatih gozdnih poteh, po južnih gozdnih obronkih in travnikih ob gozdovih. Na istih prostorih dobiš navadno zmerom tudi turke in brezovke. Jurček velja med nami za najiminennejšo gobo in je vsestransko poraben, tako za juho, prikuhe, praženje, sušenje in vlaganje v kis.

Navedli smo nekaj pomladnih gob. Druge, katerih rast se začne pozneje, bomo še opisali. Gobarji, ki že poznate vse te gobe, poučite druge, da jih bodo tudi poznali in tako pomagali v teh časih večati zaloge živil. Ponovno pa moramo naglasiti, da naj vsakdo nabira le gobe, ki jih dobro pozna.

Beograd v novih razmerah

Beograd, maja

Beograd nudi zdaj čisto spremenjeno lice. Prej tako živahno mesto je zdaj tiho in mrko. Ljudje ne postajajo na ulicah, temveč hite za svojim poslom.

V središču mesta se zmerom razkopavajo razvaline. To delo opravljajo civilisti pod vojaškim nadzorstvom. Po objavi policijske direktije so doslej izkopali izpod ruševin že 10.000 trupel žrtev letalskega napada. Računajo pa, da je pod ruševinami še nad 5000 mrtvih. Vodovod je za silo že popravljen, tako da imajo zdaj vodo po vsem mestu. Tudi elektrarna je obnovljena in ima Beograd spet električno razsvetljavo. Le industrijski tok je še omejen.

Trgovine so sicer odprte, toda zaloge so neznatne. Čevljev in tkaninskega blaga ni več. Za glavne življenjske potrebščine so uvedene nakaznice. Trg je v primeri s prejšnjimi časi slabo založen, ker kmetje še ne prihajajo na trg. Kave je začelo primanjkovati. Sladkorja je tudi prav malo. Kakor napovedujejo, bo 1. junija spet odprto gledališče.

Beograd ima zdaj samo dva lista. Popoldne izhaja »Pravda«, ki jo vodi bivši direk-

tor »Vremena« g. Gregorič, zjutraj pa izhaja »Novo Vreme«, ki je nastalo po združitvi prejšnjih »Vremena« in »Politike«. V svoji nedavni številki se bavi z novim položajem in obravnava vprašanje, kdo je za krivil razpad bivše Jugoslavije. Pri tem prihaja do zaključka, da so se Srbi preveč bavili s svetovno politiko, pri čemer so zane-marjali svoje lastne notranje razmere. Zdaj da morajo Srbi ubrati nova pota in se brigati predvsem za svoje zadeve, da najdejo pot v boljšo bodočnost.

Železniški promet je v glavnem obnovljen vendar pa vozijo vlaki v primeri s prejšnjim voznim redom z velikimi zamudami, ker morajo potniki na mnogih mestih zaradi porušeni mostov prestopati. Avtobusni promet je pomnožen in ima Beograd z avtobusi zveze na vse strani. Poštni promet je še omejen.

× Skozi Dardanele bodo spet plule ruske, rumunske in bolgarske ladje. Bolgarski časopisi poudarjajo, da bodo zdaj, ko ni več angleškega brodovja v Marmorskem in Egejskem morju bolgarske, rumunske in ruske trgovinske ladje lahko nemoteno plule skozi Dardanele v Črno morje.

ga dejanja za zločin, toda sodišča sodijo o takih rečeh drugače.

Bergmannu je vendarle postalo neprijetno, ko so ga male in bodeče neznančeve črne oči tako odločno gledale. Ta mož je gotovo o vsem poučen, sicer ne bi nastopal tako samozavestno. Kljub temu se je Leon opogumil in menil, kolikor se je dalo, začuden: »Res vas ne razumem.«

»Vi me samo nočete razumeti, veste pa dobro, da imam v mislih umor v Braunschvadu.«

Mož hoče neverjetno naglo doseči svoj smoter.

V Bergmannu je drgetal vsak živec zaradi razburjenja, vendar se je toliko premagal, da se je mogel še nasmehniti. »Kaj mi morda hočete reči, da sem jaz storil zločin?«

»Prav to vam hočem reči. Mož je govoril zdaj čisto tiho.

Leon je naglo vstal. »Z zločinom nimam nikake zveze. Nisem jaz morilec. Ali hočete še kaj drugega od mene?« Bergmann je pri teh besedah pokazal proti vratom. Čutil je, da so mu besede, katere je izrekel, prinesle veliko olajšanje. Naposled je lahko nekemu človeku glasno in samozavestno zabrusil v obraz, da ni morilec. Kakor bi se bil otrese vsakega suma, je stal Bergmann pred možakom.

Toda tujec se za vse to ni brigal. V njegovih malih črnih očeh ni bilo nikakega presenečenja.

»Nisem tajni policist in ne bom tega oblašal na veliki zvon«, je rekel zakotni advokat s samozavestjo človeka, ki vse ve. »Z

Zuchhold:

Smrt ob potu

Kriminalni roman

V naslednjem trenutku se je že spet zatopil v svoje odvetniško delo.

Zunaj je bila še dnevna svetloba, ko je zastrl okna in prižgal električno luč na pisalni mizi.

Svetilka je močno osvetljevala le kup aktov, ki je ležal pred njim. Vedel je, da mora ta kričeče svetli nadež vsakomur, ki bi nenadno stopil v sobo, vzeti za nekaj trenutkov vid. Kdor bi torej prišel k njemu, bi njega, Bergmanna, ne zagledal takoj, medtem ko bi si on sam lahko natanko ogledal prišleca. Njegova pisalna miza je stala sredi sobe, katero je razdeljevala v dve polovici. Prihod do njega je bil čez sredo sobe ob mizi zagrajen.

Ta zagraja je bila skoro zmerom odprta, le danes jo je imel zaprto, ker se ni mogel otresti občutka, da mora biti nekako zabarikadiran.

Ko se je začelo mračiti, mu je vodja njegove pisarne najavil obisk nekega moškega, ki želi govoriti le osebno z gospodom odvetnikom.

Leon Bergmann ni niti trenutek podvomil, da je prišlec tisti koščeni mož ali pa kak drug detektiv, ki mu je poslal dotično pismo, v katerem se izdaja za zakotnega advokata.

Nekaj trenutkov je premišljal, ali naj ga sprejme ali ne, nato pa mu je padlo na um,

da bi odklonitev le še povečala sum. Rekel je torej, naj neznanec vstopi. Bergmann je na prvi mah ugotovil, da je prišlec njemu čisto neznan človek.

»Sedite«, je rekel Bergmann mirno.

Neznanec se je vsedel.

»Ni bilo pametno od vas, da ste me pustili v restavraciji čakati,« je neznanec tiho in oprezno dejal Leonu.

»Vaše pismo sem smatral le za nerodno grožnjo,« je menil Leon s precej samozavestnim glasom.

Zakotni pisatelj Leupolt je skomignil z ramami. »Meni se pa le zdi, da je precej nevarno, če je človek v tako neprijetnem položaju.«

»O kakšnem neprijetnem položaju ni govora.«

Zakotni advokat ni trenil z očesom.

»Pisal sem vam vendar, da prav dobro poznam vaš primer. Pred menoj se vam ni treba pretvarjati.«

Bergmann mu ni verjel niti besedice. Zato se mu je smejal. »Torej, da me boste razumeli, prav nikakega zločina nimam na vesti.«

»Vi samo ne smatrate tiste reči za zločin. Saj se često zgodi, da kdo upihne luč življenja kakšnemu hudobnežu... Seveda storilec v takem primeru ne smatra svoje-

Ljubljanski živilski trg

V soboto je bil ljubljanski živilski trg precej živahen. Že zgodaj so pripeljali na trg precej zelenjave in sočivja, po večini seveda italijanskega. Bolj ali manj so bile zalozene tudi mesarske stojnice. V splošnem so se mesarji sicer držali predpisanih cen, vendar je bilo tudi več primerov, da so nekateri meso prodajali dražje. Zaradi tega je moralo posredovati tržno nadzorstvo. Prijavljena sta bila dva mesarja, ki sta meso predrago prodajala. Kazen ne bo majhna, saj znaša že za prvi tak prestop 5000 din globe in 50 dni zavora.

Seveda pa so temu krive delno tudi gospodinje, ki preplačujejo meso ali pa molče plačujejo od mesarja terjano ceno.

Precejšnja gneča je bila na trgu z jajci in perutnino. Kmetice so zahtevale za kokoš 70 do 90 din. Nekatere gospodinje so plačale vsako ceno, druge pa so terjale posredovanje tržnega organa. V takem primeru se je začelo barantanje, nato pa je vsaka stran običajno nekoliko popustila in kokoš, za katero je bilo najprej zahtevano 90 din, je šla za 70 v denar. Z jajci je bil trg slabo založen, prodajali so jih po določeni ceni, namreč šest kosov za 10 din, lepša tudi po dva dinarja za kos. Sirovega masla na trgu skoro ni bilo.

Kakor rečeno je bilo dovolj zelenjave in sočivja. Grah v stročju so prodajali po 16 mladi krompir po 12, beluše po 32, glavna solato po 20, berivko nekoliko ceneje, špinačo pa po 10 din za kg. Na tigu je bilo tudi precej češenj, ki pa so še vedno drage, namreč po 24 do 28 din za kg. Ostalemu blagu so bile cene v glavnem nespremenjene.

— Vsi vlagatelji Poštne hranilnice, ki stalno prebivajo na ozemlju Ljubljanske pokrajine, naj najkasneje do 31. maja prijavijo svoje vloge na posebnih tiskovinah, ki jih dobe na vsaki pošti ali na blagajni Poštne hranilnice.

× Izgredi v Indiji. Iz Kabula poročajo: V Nagpuru v Indiji je začelo stavkati 20.000 tkaninskih delavcev. Tudi iz Bengalije prihajajo poročila o izgredih. Po uradnem obvestilu je bilo pri izgredih v Bišaršarifu 20 ljudi ubito, 75 pa ranjeno.

dokazi, kakršne imam jaz, bi noben tajni policist ne sedel takole kakor jaz pred vami, temveč bi vas kratko malo aretiral.

Bergmann ni vedel, kaj naj si misli o možu in kaj naj stori z njim. Najrajši bi mu bil odločno pokazal vrata, toda njegova velika samozavestnost se mu je zdela prenevarna. Če je po naključju res mogel zvedeti kaj natančnejšega, je lahko res nevarno. Mora torej prej dognati, kaj možak prav za prav hoče od njega.

»Nasproti meni vam pač ni treba tajiti umor. Poznam moža, ki vas je videl takrat, kako ste tekli skozi gozd. Ker je slišal strele, je šel tjakaj in se je prepiral o vašem činu. Mene je začel primer zanimati. Državno tožilstvo mi je v mojem življenju že marsikatero zagodilo, zato nimam poviha, da bi mu s temi dognanji pomagal. Torej tisti mož je našel pismo, v katerem ste pozvali barona Schmelinga h kapeli. Ne lažem se. Če želite, vam na pamet povem besedilo pisma. Za vaše razmerje z visokoškolko se pa sicer ne zanimam.«

Leon Bergmann je na svojem stolu kar omahnil. Zazdelo se mu je, da se mu bodo tla pogreznila pod nogami. Mož pred njim ima vse obremenjevalno tvorivo v rokah. Njegove krute besede so to nedvomno dokazale. Vendar pa se je Bergmann še enkrat postavil možu po robu. Njegov glas je bil hripav in njegova sapá težka. »Saj mi ne boste verjeli, vendar pa vam prisegam, da sem bil le po slepem naključju v času umora na usodnem mestu. Res je, hotel sem ga umoriti, toda sem orožje odvrnil... Zločin je izvršila neznana oseba.«

Novice

Prvo vajo našega italijanskega tečaja bomo prinesli v prihodni številki

* Lep primer srčne dobrotljivosti. Te dni je prišla na Marijin trg v Ljubljani ubožna kmečka družina. Zena in otroci so bili bosi brez sredstev za življenje. Meščani so to ubogo družino kar obkolili ter siromakom poklanjali denar. Mimo je prišel italijanski oficir. Zanimalo ga je, zakaj se je toliko ljudi zbralo pri spomeniku. Ko mu je eden izmed navzočih pokazal ubogo družino ter razložil njeno zgodbo, je segel v listnico in daroval siromakom bankovec za 100 din. Ta ogoček je na vse ljudi globoko učinkoval in jih ganil. Svojo dobrosrčnost so pokazali tudi preprosti italijanski vojaki in dajali ubogim ljudem darove.

* Poštne in brzojavne pristojbine v prometu z novo priključenimi kraji. Za poštni in brzojavni promet med Julijsko krajino in Ljubljansko pokrajino veljajo zdaj enake pristojbine, kakor so predpisane za ostale pokrajine v državi. Poštšina za navadna pisma znaša 50 stotink, za dopisnice 30 stotink. Tudi za priporočene, ekspresne, vzorčne in druge pošiljke veljajo iste pristojbine kakor v vsej državi. Prav tako so izenačene pristojbine za brzojavni promet. V nove dežele se lahko brzojavi v italijanskem, nemškem, francoskem, hrvatskem in slovenskem jeziku. Pošta za pakete doslej še ni upostavljena.

* Vojaška dovoljenja za potovanje v Ljubljansko pokrajino so bila v Trstu in drugod v Italiji ukinjena. V bodoče si bodo morali tisti, ki hočejo potovati v Ljubljansko pokrajino, preskrbeti prepustnice pri policijskih ravnatelstvih v Trstu in drugih pokrajinskih glavnih mestih.

* Smrt uglednega moža. V Kobaridu je umrl po daljši bolezni gosp. Franc Miklavič, eden izmed najuglednejših mož v kobaridskem okolišu. Bil je posestnik in trgovec, dolga leta marljiv župan in goriški deželni poslanec. V odgovornem javnem delu si je pridobil trajne častne zasluge za svoj domaći kraj. Zapustil je vdovo go. Marijo in sina inž. Franca in Maksa. Blag mu spomin!

* Pokojninski zavod za nameščenice v Ljubljani obvešča vse službodajalce, ki zaposlujejo

jo zavarovanju zavezane nameščenice na ozemlju Ljubljanske pokrajine, da mu tudi v bodoče sporočajo vse spremembe v njihovem službenem razmerju (vstop in izstop iz službe, spremembe službenih prejemkov in službene lastnosti). Vsi predpisi o nameščenem pokojninskem zavarovanju veljajo še naprej. Službodajalci se zlasti opozarjajo, da točno in pravilno vplačujejo zavarovalne prispevke, da se izognejo vseh neprijetnih posledic. To je potrebno, da bo zavod lahko v redu izplačeval pokojnine, delavske mezde in druge izdatke. Oni službodajalci s sedežem v Ljubljanski pokrajini, ki zaposlujejo svoje nameščenice tudi na onem ozemlju bivše Slovenije, ki je zasedeno od nemške vojske, pa se pozivajo, da takoj sporoče Pokojninskemu zavodu za nameščenice v Ljubljani priimek in imena dotičnih nameščenic in kraje njihove službene zaposlitve.

* Srbija mora plačati Madžarski 500 milijonov dinarjev za podrtje mostove. Iz Budimpešte poročajo: Te dni so objavili prvo službeno cenitev odškodnine, katero bodo morali plačati Srbi Madžarom za mostove in ceste, ki so jih poškodovali, ko so se umikali iz krajev, katere je potem zasedla Madžarska. Po prvi cenitvi bo morala plačati Srbija Madžarski 50 milijonov pengov, kar znaša najmanj 500 milijonov dinarjev. Kakor je znano, je srbska vojska pri umikanju porušila ali poškodovala 76 večjih mostov.

* V Beogradu je začelo izhajati »Novo Vreme«. Dne 16. t. m. je začel v Beogradu izhajati nov list z naslovom »Novo Vreme«. Nastal je z fuzijo dveh nekdanjih največjih listov, to je »Politike« in »Vremena«. Njegov direktor je Predrag Milojević. Uredniški zbor je sestavljen iz glavnih sotrudnikov omenjenih dveh bivših dnevnikov.

* 15.000 smrtnih žrtev bombardiranja Beograda. Po vesteh iz Beograda so do 1. maja izkopali izpod ruševin bivše jugoslovanske prestolnice okrog 10.000 mrtvecev, ki so postali žrtve nemških letalskih napadov ob začetku vojne. Po mnenju policijskega predsednika Beograda utegne biti pod razvalinami še kakih 5000 trupel.

* Dva bratranca žrtev stare granate. Dva bratranca, 17 letni Jože in 16 letni Polde Skočir, oba z Vronega nad Kobaridom, sta našla granato. Ko sta se začela z nevarno rečjo ukvarjati, se je razpočila in oba nesrečna mladeniča razmesarila. Jože je izdihnil na kraju nesreče. Poldeta pa so hudo ranjenega prepeljali v goriško bolnišnico, kjer je po nekaj dnevih umrl.

Zakotni advokat se je samo drobno smehljajal: »Take pravljice o neznanem morilcu ne bo nihče verjel.«

Leon Bergmann bi ga bil najrajši zadavil, tako ga je razsrdilo to hladno sumničenje. »Ali me res smatrate za podlega roparskega morilca?«

»Ne, rop ste seveda samo hlinili!«

Leon je zaštokal kakor ranjena žival.

»Napravili ste dve veliki neumnosti,« je spet mirno nadaljeval zakotni advokat. »Prva neumnost je bila, da niste trupa dovolj temeljito preiskali, zaradi česar niste našli pisma, a druga, da niste več mislili na revolver, katerega ste položili na kamenita tla, ko ste hoteli ustvariti videz ropa.«

Leon je samo brez prestanka majal z glavo. Njegove roke so bile skrčene, lovil je zrak. »Rekel sem vam že, da vse to ni res! Nič, prav nič ni res.«

Zakotni advokat se za ta zagotovila ni prav nič brigal. »Dejal sem vam že, da nikakor ne želim pomagati državnemu tožilstvu. Vsak neuspeh državnega tožilstva je zame zmagoslavje. Toda živim v stiski in sem moral svojo ženo in otroke pustiti v Ameriki, zato bi vam bil zelo hvaležen... No, saj razumete, da roka roko umiva.«

Leon Bergmann je nekaj trenutkov premišljal.

»Pripravljen sem dati vam večji znesek, če mi izročite pismo!«

»Prav rad,« je uslužno rekel možak, »toda svojo prtljago sem poslal že naprej v Hamburg in moram torej po pismo tjakaj.«

Bergmann je imel občutek, da mu mož noče izročiti pisma. Takšnega važnega pi-

sma ne hrani noben izsiljevalec med navadno prtljago, je pomislil. Saj je le v njegovo korist, če pismo še nekaj časa zadržuje in z njim izsiljuje zmerom nove vsote.

Zakotni advokat je menda uganil njegove misli. »Pismo dobite prav gotovo. Zadovoljen bom le z enkratnim zneskom, če bo kolikor toliko ustrežal mojim željam.«

Leon Bergmann je stisnil zobe. Čutil je, da je proti možu čisto brez moči.

»Torej, kakšno vsoto zahtevate?«

»5000 mark.«

»Nimam toliko v banki.«

»Vendar pa imate možnost, tolikšno vsoto zbrati. Povedati vam moram, da mi je znesek nujno potreben, in sicer že jutri.«

Leon je začel računati. Njegov bančni račun znaša nekaj nad 4000 mark. Kar še nedostaja, si lahko izposodi v banki.

»Dobro, torej jutri. V katerem času?«

»Ne bi rad še enkrat prišel k vam,« je rekel možak, »zato vas bom jutri popoldne ob dveh pričakoval ob skupini levov v Živalskem vrtu.«

S tem se je pogovor končal. Strašni gost je naposled vstal.

»Saj veste, da je vaša usoda na tehtnici,« je rekel še enkrat s poudarkom, preden je zapustil sobo.

Ko so se bila vrata zaprla za njim, se je zvrnil Leon Bergmann kakor izpodžagano drevo poleg stola na tla. Minilo je nekaj časa, preden se je spet zbudil k zavesti.

Kakor star, bolehen mož je spet sedel na stol. Njegova bleda roka je začela tipati po aktih. Njegove oči so megleno gledale v

* **Bolgarske čete v Ohridu.** Bolgarske čete so vkorakale v mesto Ohrid, ki so ga italijanske čete zavzele 11. aprila.

* **Posadka parnika »Bosiljka« se vrača v domovino.** Kakor je prišla vest iz Pernambuca, je posadka 4700tonskega jugoslovenskega parnika »Bosiljka« odklonila izvršitev naredb tamkajšnjega jugoslovenskega poslanika. Brazilska policija je dala mornarje izkrcati, parnik sam pa je bil po nalogu bivšega jugoslovenskega ministra izročen angleški posadki, ki je pripadala nekemu angleškemu parniku, potopljenemu na Atlantskem oceanu. 13 jugoslovenskih mornarjev z »Bosiljke« je bilo ukrcano na brazilski parnik, ki je na poti v Evropo.

* **Električni tok ga je ubil.** Električar Torri, star 26 let, ki je bil zaposlen pri železnici v Redipulji, je popravljaval električno napeljavo. Pri delu je izgubil ravnotežje in zadel ob žico z močnim tokom. Silna moč toka ga je pri prici ubila.

* **Domačija je pogorela.** Te dni je pogorelo vse gospodarsko poslopje s hišo vred posestniku Jožetu Koželju na Malih Vrteh pri Višnji gori. Zažgali so otroci. Le nekaj obleke in živino so rešili. Vaška motorna brizgalna je odpovedala. Sele gasilec z Muljave se je posrečilo pogasiti ogenj, sicer bi bila zgorela vsa vas.

* **Večji požar je nastal te dni na Trgu Nikolaja Tommasea v Gorici.** Goreti je začelo v Farfolijevem lesnem skladišču. Ogenj se je spričo velike množine lahko gorljivega lesa širil tako, da so imeli gasilci, ki so bili v naglici priklicani na pomoč, prav mnogo dela, preden so požar omejili in pogasili. Vzrok požara še ni pojasnjen.

* **Nesreče zaradi municije.** Še vedno se dogajajo nesreče z municijo. Tako je našel patrono Vinko Pivec, 20 letni pekovski vajenec v Smartnem pri Litiji. Patrona se mu je razpočila v roki in mu jo poškodovala. — Vinko Zajec, 20 letni delavec iz Stične, je prav tako našel vojaško patrono, ki jo je hotel razbiti, pa se je razpočila in ga ranila v obe roki. — Roman Svetlič, 20 letni mehanik z Viča, in njegov brat Stanislav sta našla granato, ki se je tudi razpočila. Oba sta dobila poškodbe na glavi. — Iz Begunj so pripeljali 17 letnega sina posestnika iz Begunj Stanka Bulovca. Fant je našel granato in tako dolgo tolkel po nji, da se je razpočila in mu močno razmesarila obraz. Vse te nesreče pričajo, kako neverjetno lahkomišelnost so mladi ljudje.

* **Smrtna nesreča kolesarja.** Nedavno se je na cesti iz Trsta proti Reki ponesrečil 38 let

stari Armando della Santina iz Ricmanja. S kolesom se je odpravil na pot, a je na nekem ovinku padel s kolesa in udaril z glavo ob kamen s tako silo, da je poškodbi pozneje v tržaški bolnišnici umrl.

* **Tovorni avto, poln filmov in perutnine, je zgorel.** Na cesti iz Vidma v Trst je nenadno nastal požar v velikem tovornem avtomobilu neke videmske tvrdke. Na avtu je bilo 14 dolgih filmov, precej filmskih reklam-

nih lepakov in fotografij in okrog 20 stotov perutnine. Zaradi filmov je ves avto zgorel. Ni znano, kako je požar nastal. Sofer in njegov spremljevalec sta se rešila.

* **Obvestilo vsem Hrvatim, ki žive v bivši dravski banovini.** Vsak Hrvat, ki želi kakršnokoli obvestilo ali ima kakšno željo, naj se javi v Napredkovih prostorih, Kolodvorska ulica 18, dvorišče, vsak dan razen sobote in nedelje od 18. do 20. ure.

Duce na grškem bojišču tik pred zlomom grške vojske

Iz Hrvatske

* **Poziv zagrebškim Slovincem.** Nemško poslaništvo v Zagrebu objavlja: Slovenci, ki žive na področju neodvisne države Hrvatske in ki imajo domovinsko pravico na področju, zasedenem od nemške oborožene sile, naj za zdaj ostanejo v svojih službah in bivališčih, dokler s posebnim dogovorom ne bo urejeno vprašanje njihovega nemškega državljanstva in morebitne preselitve.

* **Hrvatska bo imela svojo valuto.** Graška »Tagespost« poroča, da posveča vlada svobodne Hrvatske veliko pozornost tudi prečim gospodarskim vprašanjem. Storjena je bila vrsta ukrepov, da se spravi v red uprava ter da se zagotovita gospodarsko delo in preskrba prebivalstva z življenjskimi potrebščinami. Počasi se bo razvila tudi trgovina s tujino. Pripravlja se že posebna hrvatska carinska tarifa in valuta. Hrvatska bo imela krone po 100 banic. Krona bo imela vrednost denarja. Poleg tega bodo v prometu tudi nemški državni boni. Tečaj hrvatske krone

bo 20 kron za eno nemško marko. Doslej so imeli večino bank na Hrvatskem v rokah Židje. Te banke bodo preosnovane in bodo prišle v hrvatske roke. V Zagrebu je bila že ustanovljena Poštna hranilnica kot samostojen državni denarni zavod.

* **V hrvatsko vojsko se priključajo.** »Hrvatski narod« objavlja imena oficirjev, ki se prijavijo za službo v hrvatski vojski. Pravi, da se sprejemajo v hrvatsko vojsko bivši oficirji, ki po svoji vdanosti hrvatski narodni misli in po dozdajšnjem življenju zaslužijo, da so vanjo sprejeti. Med drugimi so se prijavili: vojaški zdravnik general dr. Ante Hočevar, major Dragotin Varl, kapetani Stanislav Škoberne, Ivan Zagar, Janko Horvat in Ciril Špindler, nadporočnik Dragotin Černe, in Rudolf Brnčić, pomožni zdravnik Rudolf Smrekar, orožniški general major Kvintilijan Tartaglia, orožniški major Zvonimir Pele, orožniški kapetan Davorin Mavrič in nižja vojna uradnika Robert Rebolj in Jakob Kovač.

* **Hrvatski Rdeči križ** je bil te dni ustanovljen.

okroglo svetlobno območje svetilke. Nato je zapisal z velikim, pokončnimi črkami na listek: »Ob enajstih v banko, ob dveh k skupini levov.«

Zdelo se mu je, da bo še enkrat omedlel in v omedlevici čisto pozabil, kaj mora jutri storiti. Če torej jutri ne poskrbi za denar, bo sledila aretacija in naposled — usmrtitev.

Mraz je stresal njegove ude. Kar krivil se je pri mislih, da se bo vse to morda res zgodilo. Skušal se je obtrsti tega krutega razmišljanja, a ni se mu posrečilo.

STIRINAJSTO POGLAVJE

Elizabeta Schmelingova je v teh dneh duševno silno trpela.

Ne samo zaradi nemoči, ker ni mogla zaradi pomanjkanja dokazov izročiti morilca svojega brata rokam pravice, temveč tudi zavoljo tega, ker se je tako zelo motila glede Leona Bergmanna. To jo je še bolj težilo kakor prvo.

Kako topel občutek je imela prej zanj, s kakšnim občudovanjem je prej gledala vanj, a zdaj se je zgodila ta strahota. Naklonjenost je kazala morilcu, čisto je zaupala vanj.

Elizabeta je bila zelo redkobesedna. Njena odločna volja je ležala pomandrana na tleh. Hromeča nebrižnost je legla vanjo. Peresnik ji je padel iz trudne roke, če je hotela pisati. Knjiga, katero ji je bila posodila gospa Märtensova, ji je zdrknila na tla. Ni je pobrala.

Nekoga dne pa se je le odločila in šla

h komisarju Butowu, da bi mu povedala svoj sum.

Vedela je v naprej, da se bo komisar postavil na njeno stran. Njegov ostrí razum je bil že takrat v Braunsbadu spoznal pravo sled.

Ob šestih je pozvonila pri Butowu. Pa so ji rekli, naj nasledno jutro spet pride. Butowa namreč ni bilo domg in so pričakovali, da se bo vrnil šele z vlakom ob sedmi uri iz Zehlenu.

Počasi se je vračala vzdolž rečnega obrežja proti domu. Na kupoli zgradbe državnega zbora so se bleščali žarki rdečega večernega solnca. Vlačilni čoln je rožljaj na verigi sredi reke. Dva fanta sta korakala pred njo in si žvižgala najnovejše berlinske različne popevke.

Ko je baš hotela zaviti na Kraljevogrško cesto, je zdajci zaslišala tesno poleg sebe tih moški glas.

»Gospodična baronica, jaz vem, kdo je morilec.«

Kakor bi bila vanjo zadela strela, je vztrepelala.

Prestrašene so zastrmele njene oči v zanikarno oblečenega moškega, čigar majhne črne oči so jo nemirno gledale.

V naslednjem trenutku ga je spoznala. Bil je neki Recho iz Braunsbada, ki je bil nekoč v redu človek, pozneje pa je zašel na kriva pota in je bil prebil že lep čas v kaznilnicah.

Rajnki baron Ulrik ga je večkrat začasno zaposlil, da ga je obvaroval najhujše bede, vendar pa z njegovim delom ni bil nik-

dar zadovoljen. Možak je bil len in je zavajal delavstvo na kriva pota.

Elizabeti je bilo zelo neprijetno, ko je zagledala tega nepridiprava tesno ob sebi. Takoj se je zbudila v njej nezaupnost. Zlikovcu je vsaka laž dobro došla, če si obeta od nje denarja.

Tedaj pa je Recho že govoril dalje na svoj plazeci se in previdni način. »Našel sem pismo, s katerim je morilec poklical barona Schmelinga na tisti tihi kraj.«

Elizabeta se je ustavila sredi ceste. Če je le res, kar je rekli Vedela pa je takoj, da hoče možak zaslužiti s tem pismom.

»Kako mi boste dokazali, da je vaše pismo res tisto?« Padlo ji je na um, da si je možak samo izmislil pravljico o pismu, da bi jo opeharil za denar.

»Imam tudi kuverto s poštnim žigom. Pismo je bilo oddano na pošto v Braunsbadu zvečer pred dnevom umora in je bilo v Zehlenu žigosano zjutraj na usodni dan.«

Elizabeta bi bila najrajši segla potepinu v žep, da bi čimprej imela pismo v rokah. Če je še kuverta poleg pisma, je vsak dvom izključen.

Recho je segel v svoj notranji žep. Obdržal je roko v žepu in začel natanko opazovati Elizabeto. »Gospodična Schmelingova, če boste napravili le najmanjši poskus, da bi mi iztrgali iz rok pismo, ali pa če pokličete kakšno tretjo osebo, bom raztrgal pismo na drobne kose.«

Elizabeta se je prisilila k miru in vtaknila roke v žepe svojega plašča. Zdaj sta hodila tesno drug ob drugem. (Dalje)

* Varnostna milica za hrvatskega poglavika. Vodstvo vstaškega gibanja je ustanovilo posebno milico, ki bo imela nalogo izvrševati posebno varnostno službo okrog poglavika dr. Pavelića.

* Glasilo hrvatskega generalnega štaba. V kratkem bo v Zagrebu začel izhajati nov list pod naslovom »Ustaša«. List bo izdajal generalni štab nove hrvatske vojske in bo uradno glasilo ustaškega gibanja.

* Prvo hrvatsko odlikovanje: red krone kralja Zvonimira. Hrvatske »Službene novine« objavljajo ukaz, ki ga je podpisal poglav-

nik dr. Pavelić in ki se tiče ustanovitve reda krone kralja Zvonimira. Odlikovanci prvega, drugega in tretjega razreda tega reda bodo imeli pravico do naslova vitez.

* Nemški okrajni načelnik v Vukovaru. Hrvatski poglavnik dr. Pavelić je imenoval nove hrvatske okrajne načelnike. Dnevnik naglašajo, da je bil za okrajnega načelnika v Vukovaru imenovan dr. Elicker, član nemške narodne skupine.

* Zadušnica za pokojnimi zarotniki. Te dni je minilo sedem let, odkar sta bila v Beogradu na smrt obsojena visokošolec Begović

in Peter Oreb. Smrtna obsodba je bila izvršena, ker sta bila zapletena v atentat na kralja Aleksandra. Zadušnica za njima je bila v župni cerkvi sv. Marije v Zagrebu. Cerkev je bila polna ustašev in je zadušnico opravil župnik dr. Beluhan. V imenu vlade je bil pri zadušnici prosvetni minister dr. Mile Budak. Prišla je tudi Mara Pušićeva, v katere stanovanju so se zbirali snovatelji atentata.

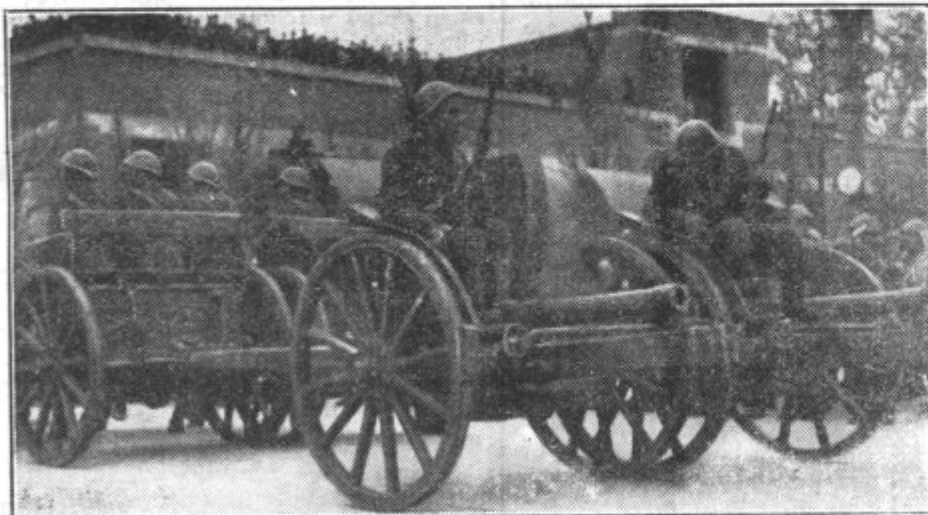
* Nemški letalci so odšli iz Zagreba. Nemški letalci, ki so bili v Zagrebu od zasedbe Zagreba, so odpotovali. Poveljnik hrvatskih oboroženih sil general Kvaternik se je zahvalil nemškim letalcem za njihovo sodelovanje v boju za neodvisnost Hrvatske. Razdelil jim je darila in spomine na Zagreb.

* Tri smrtne žrtve železniške nesreče. Nedavno se je zgodila na železniški progi na Varaždinski cesti v Zagrebu velika nesreča. S tira sta skočili dve lokomotivi, ki sta se premikali od zagrebske postaje Save in sta vlekli s seboj tender. Na mestu sta obležala mrtva stražar proge Ljudevit Kostušek in strojevodja Franc Oman iz Maribora, kurjač Valentin Baranovič pa je obležal brez leve noge in s hudimi poškodbami po vsem životu. Siromaka so prepeljali v zagrebsko kliniko, kjer so se zdravniki močno trudili zanj. Žal je tudi Baranovič te dni izdihnil.

* Židje in Srbi morajo zapustiti severni del Zagreba. Zagrebski policijski ravnatelj g. Marijan Nikšić je podpisal uredbo, po kateri se morajo v roku osmih dni vsi Srbi in Židje iz severnega dela Zagreba preseliti v njegov južni del. Vse, ki se v določenem roku ne bodo preselili, bo na njihove lastne stroške preselila policijska uprava. Srbom in Židom je dovoljeno svobodno gibanje po Zagrebu samo od 6. zjutraj do 24. zvečer. Ponoči morajo vsi ostati v svojih stanovanjih. Srbi in Židje iz drugih krajev smejo priti v Zagreb le na podlagi posebnih dovoljenj zagrebske policijske uprave, in sicer samo za kratek čas in v res nujnih primerih.

* Ostri protizidovski ukrepi na Hrvatskem. Ravnateljstvo pošte in brzojava v Zagrebu je 15. t. m. sporočilo, da morajo vsi Židje in Srbi radijske aparate oddati v roku 24 ur na zagrebski radijski postaji. Zagrebska policija je razen tega objavila, da je Židom prepovedano hoditi po cestah v nočnih urah, če nimajo za to posebnega dovoljenja. Kakor poročajo zagrebski listi, morajo v Osijeku vsi Judje, ki jih je okoli 2000, nositi na rokah rumene trakove z Davidovo zvezdo in številko. V Sarajevu je bilo dokazano, da so Židje zalagali četnike z orožjem in jim je bilo radi tega rečeno, da se morajo odstraniti iz mesta.

Dve sliki z Dneva Vojske v Ljubljani

V veličastnem mimohodu je bilo topničarstvo zelo številno zastopano

Konjeniška fanfara

MIRKO BRODNIK: K NOVIM ZARJAM

ROMAN IZ SEDANJIH DNI

V gneči sta se prerivala dalje in posrečilo se jima je priti v ulico, ki je bila še razmeroma mirna. Ogledovala sta se okrog, kje bi našla kakšno kavarno ali gostilno. Morala sta prehoditi vso dolgo ulico, da sta naletela na kavarno.

Bila je manjša kavarna, kar je pričalo, da je ta del Pariza precej oddaljen od središča. V lokalu je bilo polno gostov, ki so razburjeno govorili le o eni reči, o vojni in o prihodu Nemcev.

Komaj sta si priborila malo prostora, da sta lahko sedla. Naročila sta kavo, ne iz potrebe, temveč samo zaradi tega, da sta malo posedela in da bosta lahko vprašala natakarja po najbližji železniški postaji, od koder se baje odpelje ob 16. uri vlak proti Švici ali celo proti Italiji.

Bila sta toliko razburjena, da sta na kavo kar pozabila, ki jo jima je prinesel natakar. Pri plačanju nato je Janez vprašal natakarja, kaj je z vlakom in kod morata iti na postajo.

»To je ena izmed neštetihi praznih vesti,« je menil natakar. »Kaj vse se dandanes govori, a skoraj vse se izkaže za čisto izmišljeno. Resnično je samo eno: da bodo Nemci kmalu tu in da nam bo tudi Italija napove-

dala vojno. Skozi Italijo se iz Francije najbrž sploh ne boste mogli peljati.

Janez je kar otrpnil od razočaranja. Zlata ni mogla vsega razumeti, a vendar je razula, kaj je Janezu povedal natakar.

»Z vlakom ni torej nič?« je rekla Janezu.

»Tako je. Ne moreva domov.«

»Nikar ne obupaj,« se je Zlata stisnila k možu. »Dokler sva skupaj, si bova že kako pomagala. Samo varčevati morava, da nama tu sredi tujine ne zmanjka denarja.«

»Prav imaš. Ali naj se morda vrneva k Trbočevnim, odnosno v Delavski dom?« jo je vprašal Janez. Nato pa je takoj predlagal: »Veš kaj, poiščiva Toneta in Martina. Morda bosta onadva znala svetovati, kaj bi bilo najboljše storiti. Priznam ti, da me prav nič ne mika ostati tu. Prav domotožje se me prijemlje. Zdaj, ko si ti moja ženica, si želim samo domov. Tudi doma bo dovolj dela in jela za naju. Dovolj krepke ima roke.«

Zlata ga je hvaležno pogledala. Čutila je, da je njegova ljubezen do nje velika, in vsa srečna se je stisnila k njemu in mu pogledala naravnost v oči.

Kljub vsej žalosti, ki je vladala okrog njiju, in kljub nevšečnemu položaju, v kateri sta zašla, je pri pogledu njenih zvestih

oči zrasla v njem velika volja. S svojo Zlato bom še zelo srečen, je pomislil sam pri sebi.

»Pojdiva,« je rekel.

Vstala sta in se začela vračati.

»Bogve, ali sta še Tone in Martin v Delavskem domu? Ni izključeno, da ju je prišla kakšna muha, pa sta šla, čeprav sta mi prej rekla, da ne pojmeta nikamor.«

»Tako hitro pa se menda nista premislila,« je menila Zlata.

Ko sta prišla v ulico, kjer je stal Delavski dom, je naključje hotelo, da sta jo Tone in Martin baš mahala po cesti. Že od daleč sta klicala, ko sta zagledala mladi zakonski par.

»Pojdita kar z nama, saj iz Francije ne moreta,« je rekel Tone in podal obema roko.

»Midva sva sklenila oditi bolj na jug,« je pristavil Martin. »Če ne bo nič dela tam, se pa vrneva nazaj, saj bodo tudi Nemci potrebovali delavce. Veš, kar mika naju videti, kako je kaj v južnejših krajih Francije. Če sem že prisiljen potikati se takole po svetu, si hočem vsaj kraje malo ogledati.«

»Kaj pravita vidva nato?« je vprašal Tone zakonca. »Nič vama ne bo škodovalo, če gresta z nama. Morda se nam vsem ponudi priložnost za delo.«

»Ne, v Franciji ne bova ostala, kaj ne Janez? Delala bova rajši doma na polju. Si bova že pomagala. Preveč razburjivega sem tu doživela, ne mika me več tujina,« je rekla Zlata. »Toda z vama bi šla zdaj, da bova imela družino. Kaj praviš, Janez? Pariz bo do prav gotovo še bombardirali.«

Kakor v potrditev teh njenih besed so se prav tedaj pojavila visoko v zraku nemška

* **Strogi ukrepi proti srbskim oficirjem in četnikom v Sarajevu.** Odposlanec hrvatske državne vlade v Sarajevu je objavil posebno naredbo, s katero poziva lastnike hiš in stanovanj, da takoj privedejo na policijo vse srbske generale in ostale srbske oficirje, četnike in funkcionarje bivših oblastev, če biva-jo pri njih. Ostali meščani, ki jim je o tem kaj znano, morajo nemudoma prijaviti zadevo policiji. Kdor bi omenjene ljudi skrival, bo sojen zaradi veleizdaje po zakonu o zaščiti države, ki določa smrtno kazen.

* **Hrvatske spominske znamke.** Dne 10. maja, ko je minil prvi mesec neodvisne Hrvatske, so bile s posebno naredbo dane v promet bivše jugoslovanske znamke z novim pretiskom. Vsega je bilo izdano 5000 takih znamk.

* **Aretiran srbski polkovnik.** Iz Zagreba poročajo: Bivši srbski polkovnik Gajić je bil te dni aretiran v Mostarju. Polkovnik je obtožen, da je grdo postopal s katoliškimi Hrvatimi in muslimani.

Iz Spodnje Stajerske

* **Narodnosocialistična stranka zaenkrat na Sp. Stajerskem ne bo ustanovljena.** Politični komisar za Sp. Stajersko Überreither je izdal razglas, v katerem sporoča spodnještajerske- mu prebivalstvu, da nemška Narodnosocialistična stranka na Spod. Stajerskem zaenkrat ne bo ustanovljena, pač pa da je ustanovljena Domovinska zveza (Heimabund), ki bo združeval vse, ki se na Sp. Stajerskem poklicno udeležujejo. Član more postati le tisti, ki se odkritosrčno priznava k Voditelju in Nem-šiji. — Za vodjo Domovinske zveze na Sp. Stajerskem je postavljen gaurat Franz Steindl, ki se je rodil l. 1911. v Eisenerzu na Avstrijskem. Kot učitelj je bil v Avstriji za- radi svojega prepričanja preganjan. Najprej so ga odpustili iz službe, nato pa je dolgo ča- sa prebil po ječah in taboriščih. Takoj ob na- stanku vojne je bil poklican k vojakom in se je kot tak udeležil borb na Norveškem.

* **Ukinjene davčne uprave.** S službenim razglasom so ukinjene davčne uprave v Ormožu, Kozjem, Gornjem gradu, Šoštanju in Laškem. Delovno območje in uradne posle davčne uprave v Ormožu je prevzela dav- čna uprava v Ptuj, delovno območje ostalih štirih pa davčna uprava v Celju.

* **Slavnost Domovinske zveze (Heimabun- da).** Gauleiter Überreither je s posebno na- redbo ustanovil za Sp. Stajersko Heimabund

in je vodstvo poveril vodji Steindlu. Te dni je bila v Mariboru svečanost, na kateri je najprej izpregovoril vodja dosedajšnega Kul- turbunda protestantski pastor Baron. Nato je gauleiter Überreither rekel, da preide član- stvo Kulturbunda v novi Heimabund. Na- glasil je: »Osvoboditev nemškega naroda je največje skupinsko delo vseh časov. V svetu se to imenuje nemški čudež. Milijonska sku- pina ljudi izvršuje noč in dan svojo dolž- nost. In v to milijonsko skupino se zdaj vklju- čujejo tudi Spodnještajerci. Z vsemi silami bo treba doseči razvoj, ki je stoletja tekel napačno. V ta namen so potrebni ljudje, ki hočejo brezpogojno sodelovati. Nemški vodja pozorno zasleduje ta razvoj in je v Gradcu ob slovesu dejal gauleiterju Überreitherju: »Želim mnogo uspeha. Varujoče držim svojo roko nad vašim delom.« Nato je vodja Hei- matbunda Steindl zagotovil gauleiterju, da bo v življenju spodnještajerskih Nemcev naj- lepša tista ura, ko bo gauleiter stopil pred vodjo Hitlerja in mu javil: »Vodja, nekoč ste mi zapovedali, naj napravim Spodnje Stajer- sko nemško. Spodnje Stajersko je nemško!«

* **Določbe o zaposlitvi delovnih moči na Sp. Stajerskem.** Po določbah, ki jih je izdal po- litični komisar, sme delavec mesto zaposlitve zapustiti le s privoljenjem pristojne borze dela. Tudi odpust delavca je dovoljen le s pristankom borze dela. Obrati stavbnih, ko- vinskih in prometnih obrti smejo delovne moči zaposliti le s privoljenjem borze dela. Ta določila veljajo tudi za rodbinske člane, ki stalno pomagajo v obratih sorodnikov.

* **Mladinski voditelji in vzgojitelji na Sp. Stajerskem** so bili te dni zapriseženi v dvo- rani mariborskega gradu. Vsi so se prej ne- kaj dni v posebnih taboriščih šolali za svoje nove naloge. Vodja Urragg jim je pri zapri- segi še enkrat orisal naloge, ki jih čakajo na Spodnjem Stajerskem. Mladinskim vodite- ljem in vzgojiteljem bo zaupana spodnje- štajerska mladina.

* **Smrt starega misijonarja.** V mariborski bolnišnici je umrl misionar g. Alojz Žužek, duhovnik Družbe Jezusove. Kakor čitamo v »Slovenec«, je zbolel za pljučnico in je izdihnil v četrtek zjutraj v 77. letu starosti, v 52. letu redovništva in v 34. letu duhovni- štva. Doma je bil s Planine pri Vipavi. Bodi mu ohranjen blag spomin!

* **Nabavnice za čevlje in nogavice na Sp. Stajerskem.** Prebivalstvo Spodnje Stajerske je že prejelo nabavnice za nogavice in čev- lje, ki omogočajo nakup teh predmetov.

* **V Gradcu živeči Spodnještajerci** so z ve- liko slovesnostjo proslavili priključitev Spod- nje Stajerske k nemški državi. Višek prosla- ve je predstavljala govor, ki ga je imel dr. Vik- tor Voit. Dr. Voit je rekel, da čuti nepopisno radost nad povratkom Spodnje Stajerske pod okrilje nemškega rajha.

* **Prva nemška ljudska šola v Mariboru** je bila slovesno odprta 5. maja.

* **Tretjina hmeljišč na Sp. Stajerskem se mora posejati z žitom.** Za vse področje Spod- nje Stajerske je odrejeno, da se tretjina hmeljnikov opusti in se to zemljišče poseje z žitom.

* **Pevski nastop v Dravogradu.** »Kärntner Grenzruf« poroča, da je bila v bivšem Sokol- skem domu v Dravogradu prva pevska mla- dinska ura, pri kateri je nastopilo 134 dravo- grajskih dečkov in deklet. Zdej je Sokolski dom preimenovan v Mladinski dom. Mladi- ni je prinesla pozdrave iz Celovca štabna vo- diteljica koroških dekliških združenj Erika Liaunigg. Dravograjska mladina se je že na- učila nemških himen in nekaterih drugih nemških pesmi.

* **O čaru Konjiške doline** piše znani poto- pisec profesor dr. Fran Mišič iz Maribora v graškem dnevniku »Tagespost«. Opisuje do- lino Dravinje, potem se dalje časa havi z zgodovino Konjic, ki so bile nekoč keltska naselbina Lotodos, v rimskih časih pa važno križišče strateških cest od Celja proti Lipnici in Ptuj.

* **Novi vodja zdravilišča v Topolšici.** Do- zdajšnji šef zdravilišča za jetične v Topol- šici dr. Božinovič je bil odstavljen, na nje- govo mesto pa je bil imenovan znani specia- list dr. Oton Haus iz Ljubljane, ki je že svoj čas nekaj let vodil zdravilišče. Hkratu so bile izvršene še nekatere druge spremembe v osebju zavoda. Asistent dr. Smrečnik je bil odstavljen in je izmed dozdajšnjih zdravni- kov ostal na svojem mestu samo dr. Borut Vrščaj, ki je nedavno nekaj časa nadomeščal šefa. Odpuščeno je bilo tudi več uradnikov z upraviteljem Drašlerjem na čelu. Kakor na Golniku so bili tudi v Topolšici med bol- niki številno zastopani Srbi. Zdej so bolniki, ki so se zdravili na račun raznih bolniških in podpornih skladov z ozemlja bivše kralje- vine Jugoslavije, zdravilišče zapustili in v zavodu so ostali samo še bolniki, ki se zdra- vijo na lasten račun.

* **V Mariboru sta umrla 73letni stavbenik Alojzij Peklar in upokojeni železniški revit- dent Franc Treven, star 66 let.**

letala. Niso še bila nad Parizom. Na ulici je nastal poplah.

»Saj ta ne bodo metala bomb,« je rekel nekdo na cesti, »so menda le izvidniška leta- la. Kljub temu je v nekaj trenutkih izginilo s cest in ulic vse. Naši štirje rojaki so se vr- nili v Delavski dom, ko so začele tuliti sirene in opozarjati na letalsko nevarnost.

Toda nemška letala so se kmalu spet od- stranila. Nad Parizom je plulo zdaj samo nekaj francoskih lovskih letal.

Ta dogodek je tako prestrašil Zlato in Ja- neza, da sta sklenila oditi z rojakoma iz Pa- riza.

»Pojdimo zdaj do kakšnega avtobusa, ki bi nas popeljal iz Pariza. Midva sva namreč sklenila odpotovati v Cherbourg. Kar tako na slepo srečo,« je rekel Martin. »Tone sicer pravi, da bi bilo pametnejše iti bolj na jug, češ da je Cherbourg preblizu in da bo kot pristaniško mesto tudi obstreljevan, ko se bo, odnočno, če se bo sploh vršila bitka za Pa- riz. Mislim namreč, da bodo Francozi pustili Pariz brez prelivanja krvi.«

»Tako vsaj pravijo vsi,« je pritrdil Janez.

»Nič ne premišlujmo, temveč kar pojdi- mo. Naval bo čedalje hujiši, ko bo šlo že do- volj zares. Zdej se že lahko peljemo z avto- busom, pozneje pa gotovo ne bo mogoče. Če- dalje več ljudi prihaja,« je rekel Tone.

Ubrali so jo naglo do avtobusnega podje- tika, ki je prevažal potnike po naročilu. Vo- dil jih je Tone, ki je imel natanko zapisane ulice, po katerih je bilo treba hoditi, da ne zgrešijo poti.

Imeli so srečo. Za Cherbourg je bil že pri- pravljen avtobus, v katerem je bilo še prosto

nekaj sedežev. Naval za bližnje kraje nam- reč je bil velik. Kupili so vozovnice in izve- deli od šoferja, da se odpelje avtobus zvečer.

Imeli so torej dovolj časa. Zato so stopili v bližno gostilno, da se malo okrepijo za pre- cej dolgo pot. Pri kozarcu vina so se jim razvezali jeziki in postali so veseli, kakor bi se nedaleč od Pariza prav nič ne prehlavala kri.

Ko se je zmračilo, so zaslišali od daleč gr- menje topov in veselost jih je začela mine- vati.

»No, tega vama še nisem povedal, zakaj sva si s Tonetom izbrala za cilj najine poti prav Cherbourg,« je rekel Martin sredi po- govora o vsakdanjih rečeh. »Imava namreč pri tem postransko misel. Če bi se namreč ponudila kakšna prilika, da bi lahko s kakš- no ladjo odpotovala domov ali pa tudi kam drugam.«

»Z vlaki ne gre, pa bi se vozila kar z la- djo,« je menil Tone. »Slišala sva, da že pri- hajajo ladje z dalmatinskih pristanišč sem- kaj. Samo tovrne seveda.«

»Slišala sta, ne vesta pa ne. Saj veš, kaj se vse govori in sliši zdej,« je menil Janez.

»Bo že, kakor bo,« je začel pritrdjevati To- netu Martin. »Saj nimamo mnogo izbire. Niti domači Francozi, ki so pribežali z voj- nega ozemlja, ne vedo, kaj bi storili. Na vse strani hodijo in ne vedo, kje bodo lahko ostali.«

Ko so v temi sedeli v avtobus, ki je imel zastrte luči, so spet slišali topovsko grme- nje. Zdelo se jim je, da je bilo to grmenje zdej že bližje. Pa se jim je to menda le zdelo. Strah je preveč budil njih domišljijo,

kar je pač že od nekdaj običajno v vojnih časih.

Vozilo je precej hitro požiralo kilometre. Od enakomernega stresa so vsi potniki dremali ali pa spali, tako da se je slišalo le smrčanje.

Avtobus je tu in tam obstal, da je kakšen izstopil. Naši potniki, ki so zaradi utrujeno- sti trdno zaspali, so se zbudili šele v Cher- bourgu. Zbuditi jih je moral šofer, ki jim je povedal, da so že na cilju.

»Kaj pa zdej?« je vprašal Janez, ki si je edini delal skrb zaradi tega, da so jo tako na slepo srečo mahnili v čisto tuji kraj.

»Najprej pojdimo malo spat v kakšen ce- nen pristaniški hotel, nato pa bomo tam tudi vprašali po delu,« je odgovoril Martin. »Veš, pa kakšno takšno ladjo, ki bi nas mogla pri- peljati domov, bomo iskali v pristanišču. Morda se bo kaj našlo. Jaz mislim, da nam ni treba obupavati.«

Ladje, namreč takšne ladje, kakršno sta imela Tom in Martin v mislih, ni bilo od nikoder. Vojna je bila tudi na morju in Nemci so čedalje bolj napredovali.

Nekega dne je prišel Martin, ki se je vsak dan po cele ure potikal okoli ter iskal delo in svoje ladje, da so že postali pozorni nanj kakor na vohuna, z novico, da bo odplul nek napol tovorni napol potniški argentinski par- nik v svojo domovino. Tvegal bo nevarno pot in zbira mornarje, ki bi se upali voziti z njo.

»Kaj nam to pomaga, saj nimamo pojma o mornarstvu, a tudi ne vemo, kaj naj potem počnemo v Argentini,« je menil Tone.

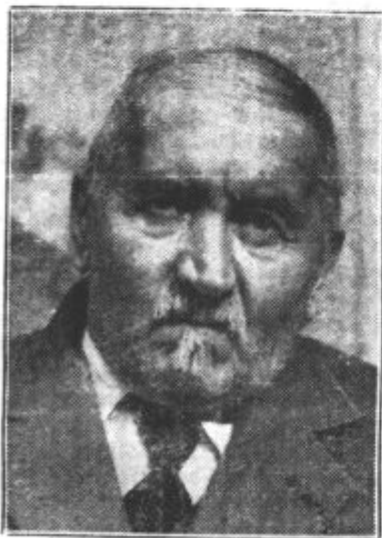
»Potrebujejo prav za prav le mornariške

* Za pridelovanje povrtnine na Sp. Štajerskem. Na slovenskem področju, ki je priključeno Nemčiji, pridobi kakor poroča »Tagespost«, Nemčija okrog 500 ha zemlje, sposobne za pridelovanje povrtnine, in okrog pet milijonov sadnih dreves. Letos skrbijo v Nemčiji še prav posebno za to, da bo dovolj zemlje obdelane in da bo povsod dovolj povrtnine. Zaradi tega posvečajo novo pridobljenim pokrajinam posebno pozornost.

* Tiskarska podjetja v Mariboru. Vsa mariborska tiskarska podjetja, ki so Tiskarna sv. Cirila, Mariborska tiskarna in Ljudska tiskarna, so dobila komisarja. V Tiskarni sv. Cirila je komisar dozdašnji strojnik v isti tiskarni g. Zgonc, ki pa je skupaj s komisarjem v Ljudski tiskarni podrejen g. Baumgartnerju, ki je bil imenovan za komisarja Mariborske tiskarne. Tako sestavljajo vsa podjetja nekako enoto. Delovnost v tiskarnah je majhna, ker je odpadlo tiskanje dozdašnjih slovenskih časopisov, knjig in tiskovin, zdajšnje tiskovine in material pa se po večini tiskajo v Gradcu.

SMRT KIPARJA

ALOJZIJA REPIČA

V Ljubljani je preminul v lepi starosti 75 let kipar, upokojeni profesor Alojz Repič. Po rodu je bil iz Vrhpolja pri Vipavi. Napravil je vrsto spomenikov in poprsij slovenskih pesnikov, pisateljev in drugih zaslužnih mož. — Časten mu spomin!

delavce,« je povedal Martin. »Sicer pa ni to nič za nas.«

»Pač, bilo bi,« se je naglo oglasila Zlata. »Če bi le vožnja ne bila tako nevarna.«

»Saj je Argentina nevtralna država, zato bodo njen parnik pustili eni kakor drugi pri miru.«

»Kaj pa mine?« je segel v besedo Janez. »A podmornice tudi ne vprašajo po nevtralnosti. Nevtralnimi parnikom ne zaupajo ne eni, ne drugi. No, Zlata, zakaj pa si se ti naenkrat tako navdušila za Argentino.«

»Teto imam tam. Nekoč me je že vabila tja. Svojih otrok nima in vdova je z velikim posestvom. V La Plati blizu glavnega argentinskega mesta Buenos Airesa je njena domačija.«

»Pa bi morda poskusili,« se je zdaj ogrel tudi Tone. »Če se popeljemo mi trije tja kot mornarji, ti, Zlata, pa kot potnica, bi šlo. Nas ne bo nič stalo, za tvojo pa bomo že zbrali dovolj denarja, če ga nimata vidva z Janezom dovolj.«

»Ne vem, če pojde to tako lahko,« je začel dvomiti Janez. »Menda tudi tja tako kakor v Zedinjene države ne dovoljujejo priseljevanja. Ni mi znano, kako je.«

»Boš videl, da se ne bo javilo dovolj mornariških delavcev. V takih časih se ljudje ne vozijo radi po morju,« je rekel Martin. »No, če se mi javimo v službo, stavimo za pogoj tudi to, da morajo brez listin vzeti s seboj Zlato. Rekli bomo, da ima tam bogato teto in da je listine za Argentino izgubila v tej vojni vihri.«

»Če na vsak način hočejo s parnikom do-

Kmalu po prihodu v Ljubljano so prispele italijanske čete tudi v Novo mesto. Slika nam predstavlja prihod italijanskega vojaštva

Popotnikova torba Smrt dobrosrčnega moža

Novo mesto, maja

V Novem mestu je preminil g. Josip Klemečič, solastnik tvornice Keramike. Rajnik je bil delaven in priljubljen mož. Zraven pa je bil dobrega srca in je rad pomagal potreb-

nim. Kot družinski oče je bil zelo skrben. Kako je bil spoštovan, je izpričal njegov veličastni pogreb. Na njegov grob na šmihelskem pokopališču so kar nasuli cvetja. Lep mu spomin!

mov, bodo morda pristali na to,« je dejal Tone.

»Poskusimo,« je zaključil pogovor Janez.

Trajalo je precej časa, da so se pogovorili s kapitanom parnika, ki se je imenoval »Rosario«. Kapitan se je dal pregovoriti, ker se mu je mudilo. Očitno je imel na ladji tovor, katerega je moral prepeljati v Argentino. Pogovore je vodil Martin v francoščini, ki mu je kar nekako dobro tekla.

Že kar drugega dne je ladja odplula. Kapitan je rekel, da je zdaj skrajni čas za odhod, češ da bo v kratkem tod vse ozemlje zasedeno od Nemcev.

»Nekaj mi pravi, da bomo srečno prispeli do tvoje tete,« je rekel Janez Zlati, ko je ladja plula že sredi morja.

★

Dolgo je trajala vožnja. Mnogo strahu so preživeli. Angleži so enkrat celo ustavili parnik in ga preiskali, nato pa so mu dovolili nadaljevanje vožnje. Našli niso na parniku nič takega blaga, ki bi spadalo po njihovem mnenju pod vojno tihotapsko blago.

Od dela in solnce so Janez, Tone in Martin ogoreli, da so bili videti kakor pravi mornarji. Čeprav navajeni trdega dela so spočetka le malo vzdihovali. Mornariško delo je bilo tudi zanje naporno. Naposled pa so se ga le navadili.

Ko so se naposled pripeljali v пристanišče v Buenos Airesu, je bila njihova prva pot na konzulat, kjer so vse po pravici povedali. Na konzulatu so jim dali naslov Zlatine tete. Zlatina teta jih je bila tako vesela, da je prišla sama ponje.

Bločani spet živijo v miru

Bloke, maja.

Vojna, ki je bliskovito šla čez naše kraje, je tudi na Bloke prinesla mnogo vrveža. Ko je nastal umik, je prišlo na Runovskem nedaleč od Nove vasi do medsebojnih prask in je na veliki četrtki obležal eden izmed naših vojakov mrtev, drugi pa še zdravi svojo nevarno rano.

Velike vojašnice na Blokah so bile v prevratnih dneh torišče nekaterih grabežljivih ljudi. Ko je nato prispela italijanska vojska, je bil red kmalu vzpostavljen in pri čele so se preiskave, da se nepošteno prilaščeni plen izroči oblastvom. Zdaj je na Blokah vse v najlepšem redu.

Še zmerom se pa dogajajo nesreče z orožjem ali razstrelivom, ki je bilo v prevratnih dneh razmetano tudi tod okrog Otroci so našli bombe in sta bili poleg drugih nesreč že dve smrtni. Te dni je nekemu 20letnemu mladeniču v Škrabčah granata raztrgala nogo. Ti žalostni dogodki naj bi bili pač prebivalstvu v svarilo, da se ne igra z najdenim razstrelivom. Posebno pa naj starši pouče otroke, naj ne uganjajo nepremišljenoosti z vojaškimi rečmi.

Bločani, ki so znani marljivi kmetovalci, se letos zelo trudijo, da obdelajo čim več plodne zemlje. Uspeh bi bil še večji, če bi ne bilo nevšečnosti z vprežno živino. Mnogi gospodarji še zmerom iščejo svoje konje in vole okoli

»O, pri meni je dovolj dela za vas vse,« je rekla. »Že dolgo sem si želela pridnih slovenskih rok na svojem posestvu. Pa ti, Zlata, si privedla kar moža s seboj. Prav, prav. Korenjak je!«

Veselo so v tetini domačiji proslavili prihod nepričakovanih gostov. Po stari belokranjski navadi so slovesnost tudi malo zalili z vinom.

»Zdaj imam vsaj dediče,« je menila med veselim kramljanjem dobrodušna teta in pogledala mladi par.

KONEC.

× Sodna razprava zaradi umora nemškega majorja v Bukarešti. Pred vojaškim sodiščem v Bukarešti se je začel proces proti Grku Parandosu, ki je na cesti v Bukarešti ustrelil nemškega majorja Doeringa.

× Duh je kradel kokoši. V mestecu Solgesu nedaleč od Bruslja, so prebivalci živeli v veliki grozi zavoljo strahu, ki se je prikazoval belo odet v nočnih urah po ulicah. Policija je tega strahu vzela takoj na piko, kajti ugotovila je, da izginjajo v zvezi z njim ljudem kokoši in kunci. Stražniki so se postavili v zasedo in komaj se je v tem pojavil strah, so planili nadenj, in glej, strah se je ustrašil ter pokazal pete. Bil je pa premalo hiter in roka postave ga je prijala. Tedaj se je izkazalo, da je ponočni strah mlado dekle, ki se je bila od glave do nog zavila v belo rjuho. Pred to belo rjuho so bežali vrli prebivalci, prebrisanka pa je potem nemoteno kradla njihove kokoši in kunce.

Smrt dobrega moža

Trbovlje, maja

V Trbovljah je po kratki bolezni umrl star 60 let splošno spoštovani g. Ivan Ule, rudniški namestnik. Blagi pokojnik je služboval polnih 41 let pri Trboveljski premo-gokopni družbi in je užival vsestransko za-upanje predpostavljenih kakor tudi spošto-vanje podrejenih. V prostem času je bila njegova najljubša zabava lov. Zelo pri sr-cu so mu bili tudi tamburaši, katerih ka-pelnik je bil 30 let.

Na svojem vrtu, ki mu je posvečal naj-večjo skrb, je vzgajal leto za letom krasne vrste dalij in vrtnic. Po naravi je bil g. Ule tih in miren.

Njegov pogreb je pričal, kako splošno to ženo Angelo in hčerko Hildo. Naj mu bo lahka domača zemlja. Žalujočim naše priljubljen je bil. Zapustil je globoko potr-iskreno sožalje!

Podivjan konj je poško-doval pet ljudi

Metlika, maja

V petek je neki posestnik iz Kašte na Hr-vatskem prignal v Metliko dva konja in ju prodal nekemu trgovcu iz Cerknice. Novi lastnik je konja čez noč postavil v hlev in zjutraj so ju gnali na napajališče. Med pot-jo pa se je eden izmed konj gonjaču iztrgal in mu odgriznil del palca. Pobesneli konj jo je nato v divjem diru ubral po metliških uli-cah, kjer je ugriznil še kupca samega in ne-kega vojaka, ki sta ga hotela zadržati.

Ko je podivjani konj dirjal po Ganglovmem trgu, je stal pred svojo hišo ugledni metliški trgovec g. Viktor Weibl. Ta je planil na sredo ceste, da bi konja ustavil. Toda zdvijara žival je s prednjima nogama podrla g. Wei-bla na tla, se obrnila, udarila g. Weibla še enkrat zadenski in ga zgrabila z ostrimi zob-mi za stegno. Nesrečnega trgovca je nato konj premetaval sem in tja in ga hudo zmre-varil. Poleg tega pa ga je ugriznil tudi v tre-buh. Iz smrtnonevarnega položaja je Weibla rešil neki kmet, ki je konja odgnal s palco. Zbesneli konj je zdaj dirjal naprej po me-tliških ulicah, za njim pa so hiteli domačini in italijanski vojaki, ki so hoteli žival ukre-titi.

Pri cerkvi sv. Martina je konj naletel na sedlarskega mojstra g. Ivana Pavloviča, ki se je hotel umakniti v hišo, vendar pa je konj planil za njim, ga udaril z gobcem, podr'l na tla in mu pri tem zlomil ključnico. Tudi g. Pavlovič bi gotovo dobil hujše poškodbe, če bi ga ne bili rešili italijanski vojaki in do-mačini, ki so konja s palicami odgnali. Pred hišo g. Smiljančiča je zbesnelo žival naposled ustrelil neki italijanski podoficir in tako pre-prečil še hujšo nesrečo.

Trgovca g. Weibla in sedlarskega mojstra Pavloviča so nemudoma prepeljali v novome-ško bolnišnico. Zlasti nevarne so poškodbe g. Weibla, vendar pa upamo, da bosta oba okre-vala.

Velik požar zaradi neprevidnosti

Ig, maja

V sredo preteklega tedna popoldne je sredi Iga nenadno nastal požar, ki je na mah zajel kar štirim posestnikom njihove stanovanjske in gospodarske zgradbe. Vse so zgorele skoro do tal.

V enem izmed poslopij je imela vojaška posadka spravljeno nekaj streliva. Nastalo je silno pokanje, razlegajoče se daleč naokrog. Kmetje so pustili poljsko delo in v eni sapi pridrveli domov, da rešijo, kar je bilo mogoče rešiti. Ženske so neotlažljivo jokale.

Ogenj, ki se je naglo širil zaradi močnega vetra, so začeli gasiti domači gasilci in ita-lijanski vojaki, nastanjeni na Igu, izmed ka-terih sta dva utrpela hude opekline po no-gah, tako da so ju morali nemudoma od-praviti v ljubljansko bolnišnico. Poklicali so

še ljubljanske gasilce, ki so v najkrajšem času prispeli z dvema motorkama na Ig in tako preprečili, da se niso vnela še nadalj-na sosedna poslopja. Škoda je precejšna. Domnevajo, da je nastal požar zaradi ne-previdnosti otrok ali pa kakih odraslih lju-di.

Ženski vestnik

Milo si lahko skuhaš doma

Načinov, kako si napraviš milo doma, je več. Enega smo že nedavno prinesli. V na-slednjih vrstah vam podajamo še dva.

V večji lonci, ki ga morda rabimo za ku-hanje perila, deni 10 litrov mrzle vode (naj-boljša je deževnica), tri kilograme loja ali slabe svinjske masti (odpadke, ki za hrano sploh niso uporabni), pol kilograma lužnega kamna, večji zavojček radiona in dve žlici terpentina. To zmes kuhaj. Ko zavre, jo dve uri neprestano mešaj. Pazi, da ne skipi, za-to ogenj ne sme biti prevelik. Ko postane precej gost, zlij v primerno posodo, ki jo je treba poprej pogrniti z mokro krpo. Mi-lo se potem strdi. Potem se strese iz poso-de in zreže na primerne kose, ki jih dene-mo na topel ali zračen prostor, da se dobro osušijo.

Drugi način priprave mila pa je tale. Pred-vsem moraš imeti loj. Lahko na uporabiš tu-di razne masne odpadke, tako od kuhanja klobas, kože od slanine, pokvarjene ocvirke in podobno. Takšne odpadke zbiramo v pri-merni posodi. Kadar jih imamo okrog štiri kilograme, jih je dovolj za kuhanje mila. V večji, po možnosti plitvi lonci ali kozi-co, da laže mešamo, nalijemo 12 litrov de-ževnice in kuhamo, da zavre. Potem dene-mo v vrelo vodo en kilogram pralne sode in štiri kilograme pripravljene masti ali lo-ja. Zmes se kuha dve uri in jo je treba ne-prestano mešati. Kuhano milo se dvigne na površino, pod njim pa se zbere neuporabna zmes odnosno lužina. Strjeno milo vzame-mo iz lonca in ga preneseemo na hladno me-sto, da se strdi. Potem postopamo z njim, kakor je navedeno v prvem receptu.

Za kuhinjo

Tudi solata brez olja je dobra. Pomlad pri-naša mnogo solate, ki je prav zdrava jed. To-da marsikatera gospodinja vzdihuje, češ da nima olja. Seveda tekne solata najbolje, če je pripravljena z zadostno množino olja. To-da danes so vojni časi, zato morajo biti go-spodinje dovolj spretne, da si pomagajo tudi z manjšo količino olja ali pa sploh brez olja. Namesto olja vzameš nekaj žlic kisle smeta-ne ali pa solato zabeliš s slanino. Toda tudi smetane in slanino ni preveč. V skrajni sili vzemi nekaj žlic posnetega svežega mleka in to mleko raztepi s kisom in majhno količino gorčice. To omako poliješ po solati. Gospodi-nje v Nemčiji že delajo tako.

Zviti krompirjevi cmoki. Šest debelih ku-hanih krompirjev zmečkaj na deski. Pride-ni dve žlici kisle smetane, eno jajce, neko-liko soli, malo sirovega masla ali masti in četrt litra moke. Iz tega napravi testo in ga razvaljaj za mezinco na debelo. Na testo potresi drobtinice, ki si jih zarumenila na masti in zvij v zavitek, ki ga razreži na ko-se, dolge po štiri prste. Te cmoke na kon-cih stisni, da ne bodo drobtinice padle ven. Kuhaj jih v zavreli slani vodi največ pol ure, nato jih poberi v skledo in zabeli z mastjo. Daš jih k solati ali omaki na mizo.

Juha iz zmečkanega krompirja. Pol kilo-grama krompirja skuhamo v slani vodi. Iz dveh žlic masti, drobno zrezane čebule in iz treh žlic moke pa posebej napravimo svetlo prežganje, ki ga zalijemo s krompirjevo vo-do. Ocejeni krompir zmečkamo in ga pride-nemo razkuhanemu in zalitemu prežganju. Pridenemo drobno zrezanega peteršilja, ma-lo popra in primerno količino kisle smetane. Preden denemo juho na mizo, damo v skle-do ali krožnik še na kocke zrezan in ope-čen kruh. V to juho lahko denemo tudi ma-lo kuhane in na kocke zrezane svinjine.

Praktični nasveti

Nekaj besed o prebavljivosti hrane. Kot lahko prebavljive označujemo tiste jedi, ki jih prebavni organi v razmerno kratkem ča-su predelajo. Ta lahka prebavljivost pa ne pomeni zmerom, da je lahko prebavljivo snov človek tudi koristno uporabil. Tako se alkohol v želodcu posebno hitro prebavi, čeprav je sam na sebi strup. Za ribe traja čas prebave okrog poldrugo uro. Močnate je-di in podobno prebaviš v kakšnih dveh urah in zelenjad v poltretji uri. Se daljša je pre-bava za mesne jedi. Telečji zrezek lahko za-posli prebavila za tri ure, goveja pečenka skoro za pet ur. Zapečena jajca tudi niso po-sebno lahko prebavljiva, saj terjajo štiri ure dela. Posebno težko prebavljive so zavoljo olja sardine; zanje znaša prebava šest do osem ur. Menda ni treba še posebej pouda-ri-jati, da je prebava lažja, kolikor bolj smo prežvečili hrano. Na ta način tudi telo bolj izkoristi redilne snovi, ki so v njej. Z vodo razredčena hrana je tudi laže prebavljiva.

Mravlje odpraviš iz kuhinje in shrambe, če jim nastaviš v sladkorno vodo namočeno veliko gobo ali pa kunj. Kadar je goba ali kunj polna mravelj, jo vrzi v krop. Tako delaj, dokler bodo mravlje prihajale in boš videla, da bodo v nekaj dnevih zmanjkale.

Volnena obleka se ne sme namakati. Na-miliš jo in takoj opereš v mlačni vodi. Tu-di izpiraj jo v mlačni vodi. Vroča ne sme biti voda. Oprano volneno obleko položi na desko, ker ni dobro, če jo obesi. Na enak način pereš seveda tudi volneno perilo.

Če je jed preslana, kuhaj v njej nekaj ko-sov krompirja. Krompir jedi ne pokvari vsr-ka pa nekaj soli.

Trdo staro kokoš zmečšaš, če jo pred kuhanjem namažeš zunaj in znotraj z na-miznim oljem in jo tako namazano pustiš 12 do 15 ur.

Kako živijo v Prekmurju

Nova upravna razdelitev prekmurskega ozemlja po madžarski zasedbi

Vse Prekmurje, to je murskosoboški in lendavski okraj, so zasedli Madžari. Le ne-kaj vasi ob bivši jugoslovenskonemški me-ji je bilo zasedeno od nemške vojske. Med temi vasi so tudi Fikšinci in Cankova. Medmurje, in sicer hrvatska okraja Čakovec Poleg Prekmurja so zavzeli Madžari še in Prelog, Strigova in in Razkrižje, za kate-ra so se pod bivšo Jugoslavijo potegovali Hrvati, pa sta v nemških rokah.

Madžarska priključitve teh krajev še ni razglasila, zato ima v njih še vojaško upra-vo, ki je nasproti Slovencem zelo obzirna. To obzirnost izrecno utemeljuje z dejstvom da so prejšnja jugoslovenska oblastva lepo ravnala z Madžari. Župnik g. Klekl je na

svobodi in ne v zaporu, kakor so se razši-rile govorice. Biva pri sombateljskem ško-fu.

Madžarska uprava je dodelila lendavski okraj komitatu Zali, murskosoboški pa ko-mitatu Vasu. Že za časa bivše Jugoslavije so Madžari smatrali lendavski okraj za ma-džarski, a murskosoboški okraj za narod-nostno mešan. Zlasti južnemu delu mur-skosoboškega okraja so priznavali, da je na-seljen z »Vendi«. Spričo tega priznavanja so zdajšnja madžarska oblastva prevzela v tem okraju več dozdašnjega uradništva v službo kakor v lendavskem. V službo je bil med drugimi prevzet tudi dozdašnji okrajni (sreski) načelnik g. dr. Bratina, ki ima za

ženo Madžarko. Dr. Bratina je tudi prosil za madžarsko državljanstvo. (M. n. s.)

Vsi uradni razglasi v Prekmurju se izdajajo dvojezično. Vendar ne uporabljajo več književne slovenščine, a tudi ne živega prekmurskega slovenskega narečja, temveč tako imenovano »vendsčino«, ki so jo naši Prekmurci govorili pred stoletji, a je zdaj več ne razumejo. Murskosoboška gimnazija bo baje ostala neokrnjena in se bo baje v njej poučevalo v vendsčini.

Dinarje so zamenjali za penge v razmerju 10 dinarjev za en peng in dinar že od začetka maja ni več zakonito plačevalno sredstvo. Pri zamenjavi dinarjev v penge se je pokazalo, da je bilo v Prekmurju zelo mnogo denarja celo med preprostim prebivalstvom. Trgovci in industrijci pa so prihajali k zamenjavi kar z milijoni. Neki industrijec, ki je po rodu Žid, je zamenjal 30 milijonov dinarjev, ki jih je imel doma v gotovini.

Srbski ujetniki bodo zaposleni

v nemškem kmetijstvu

Višji uradnik v državnem ministrstvu za delo v Berlinu dr. Stotfang je pravkar objavil nove zanimive številke o uspehih nemškega delavstva in o pripomoči vojnih ujetnikov. Njegove podatke je prinesel časopis »Deutsche Verwaltung«.

Podatki predvsem naglašajo zanimivo dejstvo, da se je število zaposlenih moških delovnih moči od začetka vojne povečalo za 1.600.000 moč. Kar se ženskih delovnih moči tiče, je njihovo število od početka sedanje vojne naraslo samo za 300.000. Pri tem je treba upoštevati, da so ženske v veliki meri nadomestile vpoklicane moče v kmetijstvu, v obrtništvu in v trgovini. Vsekakor sodi dr. Stotfang, da je število 300 tisoč na novo zaposlenih žensk razmeroma še zelo nizko. Bržčas bo v teh tednih število

S prometom je tudi v Prekmurju huda, ker so oddelki bivše jugoslovanske vojske na umiku pognali v zrak novi most v Petanjcih in oba mostova v Veržaju.

Za župana v Lendavi je bil od madžarskega vojaškega poveljnika imenovan posestnik g. Drvarič. Svetovalec vojaškega poveljnika je poleg župana še trgovec g. Tomka, ki je dobil od novih oblastev tudi velezalogo sladkorja, tobaka in soli. V Murski Soboti je ostal dozdažni župan g. Hartner. Prišlekov, kakor imenujejo Prekmurci rojake iz drugih slovenskih krajev, madžarska oblastva ne izganjajo. Rekla so jim samo, da lahko ostanejo v Prekmurju, dokler imajo sredstva za preživljanje. Onim prišlekom, ki se izseljujejo iz Madžarske, se odpustijo vsi neplačani davki.

Lendavsko okrajno sodišče je že zaprto, a murskosoboško okrajno sodišče, ki je bilo šele nedavno ustanovljeno, bo najbrž spet o puščeno.

ženskih delovnih moči znatno zraslo, kar bo pač v zvezi z odločilno borbo proti Angliji, ki se utegne vsak čas začeti.

Dr. Stotfang nadalje podrobno navaja poslednje številke o zaposlitvi vojnih ujetnikov in tujih delovnih moči. Zdaj je v vsej Nemčiji zaposleno 1.300.000 vojnih ujetnikov. Na južnovzhodnem bojišču je nemška vojska zajela spet veliko število ujetnikov in ti bodo v kratkem poslani na delo. Kakor naglašajo dr. Stotfang, bodo srbski vojni ujetniki v pretežnem delu zaposleni pri kmetijstvu. Kar se tujih delovnih moči tiče, jih je danes v Nemčiji zaposleno poldrugi milijon. Dr. Stotfang je prav zadovoljen s celotno zaposlitvijo tujih delovnih sil, tako sezonskih delavcev kakor vojnih ujetnikov.

Na življenje in smrt sta se prijela orel in velika riba

V Rumuniji se je nedavno odigrala na Donavi čudna žalost. Kaj podobnega ljudje tam okoli še niso doživeli. Žrtve te žalostne igre pa niso bili ljudje, temveč krvoločni zastopniki živalskega rodu.

Nad Donavo se je pojavil velik orel, ki je bil priletel od Črnega morja. Nekaj časa je krožil nad široko vodo in iskal plena. Nenadno pa se je naglo spustil na Donavo. Opazil je bil v njej velikega jesetra. Zapičil se je s svojimi ostrimi kremplji v hrbet velike ribe. Toda zadeva ni bila tako pre-

prosta. Jeseter je bil tako težak, da ga orel ni mogel vzdigniti iz vode in ga odnesti v višave, riba pa orla ni mogla potegniti v globino. Moči na obeh straneh so bile približno enake.

Ta boj na življenje in smrt, ki se je odigral med velikima zastopnikoma ptičjega in ribjega rodu, so opazili ljudje in mu sklenili narediti konec. Brž so se s čolnom odpeljali na kraj boja in ujeli nasprotnika. Velikega črnomoškega orla in izrednega jesetra.

Babilonski stolp je bil svetišče babilonskega boga

Nekdanji Babilon je bil zelo veliko mesto

Slavno mesto Babilon je že 2000 let v razvalinah. Z njim vred pa je pokopan pod razvalinami tudi nekdanji slavni babilonski stolp, ki je baje stal sredi tega velikega mesta starodavnega časa. Takratni človek je hotel dokazati, kakor pravi Sv. pismo, da njegova moč in um tudi nekaj pomenita. Hotel je postati enak Bogu in je hotel zgraditi stolp, ki bi segal do neba.

Ponosnega Babilona zdaj ni nikjer več. Z njim je tudi babilonski stolp izginil z zemeljske površje. Ostanki tega mesta leže v puščavi blizu mesteca Hilaha ob reki Evfratu nekoliko južneje od Bagdada. Vse, kar je bilo nekoč zbrano v tem staroveškem vlemestu, predstavljajo danes trije ogromni kupi razvalin. To so neme priče babilonske slave preteklosti.

Marsikatero skrivnost davne preteklosti so sodobni raziskovalci že pojasnili. Tako so pojasnili tudi babilonsko uganko. Učenjaki niti sami niso pričakovali, da bodo našli na kaj tako sijajnega. Nova odkritja so njihovo predstavo o nekdanjem Babilonu čisto spremenila. Tolikšnega sijaja, tako visoke stopnje kulturnega udejstvovanja se niso upali niti zamisliti. Zato je razumljivo, da niso bili malo presenečeni, kako so ugotovili razne podrobnosti iz Babilona.

Učenjakom se je posrečilo ugotoviti natančno sliko, kakršno je imelo to mesto takrat, ko je bilo v največjem razvoju in sijaju. To je bilo pod kraljem Nebukadnezarjem (604. do l. 561. pred Kristusom). Prej je bilo veliko babilonsko kraljestvo od l.

1500 pred Kristusom dalje pod oblastjo Asircev, še prej, to je l. 2200 pred Kristusom pa je bilo staro babilonsko kraljestvo. Nebukadnezar je bil velik vladar Pod njegovo vlado se je njegovo kraljestvo zelo okrepilo in je Babilon veljal za največje mesto tedanjega sveta. Razprostiralo se je na obeh straneh reke Evfrata in je imelo obliko velikanskega kvadrata, katerega stranice so merile po 22 km (skoro pot od Ljubljane do Kranja). Okrog in okrog je mesto obdajal visok zid z 250 stolpi in sto vrati. Zid je bil tako širok, da sta po njem lahko vozila dva voza vstric. Poleg tega obzidja je bilo znotraj še drugo. Čez reko Evfrat je bil zgrajen velikanski most. V bližini mostu je stala kraljeva palača, ki je bila obdana s trojnim zidom še posebej. Vse ta zid je bil lepo okrašen. Na njem so bili naslikani tudi najraznovrstnejši prizori z lova in iz bojev. V bližini so bili »viseči vrtovi« na velikanski terasi, ki jo je podpiralo ogromno stebrovje. Na to teraso so nosili toliko zemlje, da so v njej lahko rasla najmočnejša drevesa. Od severa je držala v mesto lepa cesta naravnost proti kraljevi palači.

Na bregu Evfrata v mestu je stal babilonski stolp, svetišče boga Marduka, zaščitnika Babilona. Ta stolp se je dvigal 192 m visoko. Svetišče je stalo v tako imenovani mestni četrti, ki je bila spet ograjena z močnim zidovjem v obliki kvadrata. Temelji tega svetišča so bili dolgi prav toliko kolikor je bil stolp visok. Babilonski stolp si moramo torej predstavljati kot nekako kocko, nekako visoko poslonje, kakršna tudi danes grade na vlemestih in so jim dali ime nehotičniki. Na južni strani je bil dostop na stolp. Naisvetlejši prostori so bili čisto na vrhu stolpa. Tam je bilo tudi bivališče babilonskega boga. Ponoči je dajala tu babilonskemu bogu daritve mlada svečeni-

ca. O Babiloncih je znano, da so kaj radi opazovali zvezde in iz njih prerokovali. Prostorji za to opazovanje so bili tudi na vrhu stolpa v bližini boga. Zgodba o babilonskem stolpu, kakor je zapisana v Sv. pismu, se torej ne sme dobesedno vzeti. Babilonci si ga, kakor je dognano, niso zgradili, da bi kljubovali Bogu, temveč, da bi v njem častili svojega boga.

Zanimivosti

× **Razstava o italijanstvu** Malte. Na pobudo Kr. Zavoda za zgodovino Malte je bila te dni v neki rimski palači odprta razstava listin, knjig, dragocenih starin in slik o neoporečnem italijanstvu otoka Malte. Razstava nudi v desetih prostorih popoln pregled malteške zgodovine in življenja. Vsi razstavljeni predmeti dokazujejo italijanski značaj otoka.

× **V Bukarešti sta se razpočila dva peklenška stroja.** Uradno poročilo iz Bukarešte pravi, da so neznanici te dni na dveh mestih položili po eno petardo, ki sta se razpočila in razbili nekoliko šip. Kakor je skoro nedvomno ugotovljeno, poroča rumunsko časopisje, gre za majhna peklenška stroja, izmed katerih se je eden razpočil v neki nemški knjižgarni. Tempiran je bil na nekoliko ur z očitnim namenom, da bi se razpočil šele po zaključku dela. Nasprotno je bil peklenški stroj v poslopju časopisa »Ordinea« zvezan z električnim zvonom in se je razpočil, ko je prvi obiskovalec pritisnil na gumb zvonca. Človeških žrtev ni bilo nikjer. Za krivci manjka vsaka sled.

× **Anglija želi od Amerike 200 težkih bombnikov.** Po neki vesti iz Washingtona je angleška vlada poslala ameriški vladi vprašanje, ali bi ji lahko hitro dostavila težke bombnike, ki naj bi spremljali angleške la-dijske sprevo. Prav tako pa želi angleška vlada od Amerike parnike in težke tanke za obrambo otoka proti morebitnemu vdoru. Dobro poučeni činitelji izjavljajo, da je Anglija nujno zahtevala 200 težkih bombnikov, da bi izpolnila praznine, ki so nastale v angleškem letalstvu. Toda teh bombnikov Amerika ne bo mogla dostaviti pred jesenjo.

× **Aretacije v Budimpešti.** Zadnje dni so policijski organi v Budimpešti aretirali okrog 40 ljudi, o katerih so dognali, da so širili vznemirljive ali napačne vesti. Nekaj jih je bilo kaznovano z globo, druge so poslali v delavska taborišča. Okrog 10 ljudi pa je bilo izročeno sodišču.

× **Beg Američanov iz dežel ob Sredozemskem morju.** Iz Ankare poročajo, da so bili ameriški državljani v Turčiji, Iraku, Siriji, Palestini in Egiptu pozvani, naj nemudoma odpotujejo v Suez, kjer se lahko vkrcajo na štiri ameriške ladje, ki jih bodo prepeljele v Ameriko.

× **Mobilizacija Angležev na Kitajskem.** Angleški poslanik pri kitajski vladi je pozval s posebno okrožnico vse v Kitajski živeče angleške državljane v starosti od 20 do 30 let, da se priklase za vojaško službo.

× **V Kanadi bo kaznovan vsakdo, kdor dvomi v angleško zmago.** Kanadska vlada je izdala zakon, po katerem bo kaznovan z osmiimi dnevi zapora in dvajsetimi dolarji kazni vsakdo, ki bo izražal dvome o angleški zmagi. Ta odredba vlade je naletela na ostro grajo med Kanadčani, ki pravijo, da takšni ukrepi za utesnitev svobode govora ne bodo imeli ugodnega učinka.

× **Velikanske poplave okrog Novosibirska.** Moskovska »Pravda« poroča, da je Ob zadnje dni močno narasel in se razlil po vsem področju okrog Novosibirska. Poplavo so povzročile ogromne ledne plošče, ki so zadalele strugo nekje v nižjem teku reke. Na nekaterih točkah se je reka dvignila celo za 13 metrov. Neka vas blizu Novosibirska je popolnoma poplavljen. Nekje drugje je voda odnesla 35 kmetijskih hiš, 100 km niže od Novosibirska so se ledne plošče, ki so priplavale po reki, nagromadile v cele griče, ki se gajo ponekod do 40 m nad reko. Oblastva so poslala tja neki ledolomilec, ki bo skušal z lastnimi silami in z dinamitom vodi spet odpreti pot.

× **Ameriška industrija je omejila izdelavo avtomobilov,** ker je večji del svojih obratov preuredila za izdelavo vojaških potrebščin, ki jih je naročilo ameriško ministrstvo za vojsko. Po drugi strani pa so omejili izdelavo avtomobilov tudi zato, da bi prihranili nekaj surovin. Za letos računajo, da se bo število izdelanih avtomobilov zmanjšalo za več kakor en milijon.

× **V Ameriki zadržan ruski parnik.** Ameriški listi poročajo, da je ruska vlada uradno protestirala pri vladi Zedinjenih držav zaradi zadržanja ruskega trgovskega parnika v San Franciscu. Parnik je natovorjen z volno in kožami iz Argentine in Urugvaja za Rusijo.

× **Otrok, ki spi že četrto leto.** Mala Marija Reardova v Chicagu je stopila v četrto leto skrivnostnega, nepremagljivega spanja, iz katerega se po izjavi zdravnikov morda ne bo več prebudila. Deklica šteje zdaj pet let. V maju l. 1938., ko je štela dve leti, je zaspala in od tedaj se ni zbudila razen za prav kratke trenutke. Pred tem je imela ošpice, pljučnico in neko bolezen v grlu. Zdravniki pravijo, da je njeno dolgotrajno spanje prav posledica teh bolezni.

× **Orel z živo kačo v želodcu.** Pred dnevi je neki lovec na Monte Grossu v Liguriji ustrelil velikega orla. Ubito roparico je takoj zanesel k nekemu nagačevalcu. Ko pa je ta skušal odvzeti ptici drobovje, se je priplazila iz orlovega želodca v njegovo največje začudenje živa kača. Mož je bil vendarle še toliko prisoten, da je kačo ubil.

× **Trikrat poročena, da bolj drži.** V Dobrovicah na Češkem je mlada dvojica kar trikrat slavila poroko. Pred dnevi sta se dala poročiti v praški mestni hiši. Ker je bila nevesta Bolgarka, se je izvršila še druga poroka v pravoslavni cerkvi. Da bi še bolj držala zakonska zveza, sta se nato poročila v ženinovem rojstnem kraju po katoliškem obredu.

× **Zelišče za pobeljenje kože.** Na otoku Haitiju, kjer je mnogo črncev, žvečijo mnogi mladeniči in posebno še mladenke čudežno travo v upanju, da jim bo koža postala bela kakor marmor. To travo je spravil

v slavo star nadušljivec, ki mu je bil nekdo svetoval, naj jo žveči, da se reši svoje naduhe. To zdravilo pa ni nič zaleгло, vsaj ne toliko, kolikor je pričakoval stari mož. Naduha je ostala, toda čez nekaj časa je starec po vsem telesu čutil neznosen srbež in obenem je ugotovil, da mu postaja koža čedalje bolj bela.

Ta učinek je zbudil seveda obče presenečenje in od tistega časa nabirajo čudežno travo na debelo. Podjetni ljudje jo prodajajo marsikod po visokih cenah. Pripomniti pa je treba, da se je čudež z njo zgodil doslej samo pri starem nadušljivcu, a nihče drug ni postal od nje bolj bel, kakor je bil prej.

Od česa je odvisna dolgotrajnost človekovega življenja

Pri raznih zavarovalnicah po svetu imajo izračunano, da približno 33 odstotkov ljudi doseže povprečno starost 70 let. Osemdeset let doživi le 12 odstotkov, le eden ali dva odstotka dosežeta starost devetdesetih let. Izredno redko doživi človek 100 let in nikdo še ni nesporno dokazal, da je bil nad 110 let star.

Razni zdravniki so si skozi več let zaznamovali vse pomembnejše posebnosti iz življenja ljudi, ki so živeli 95 ali več let. Iz teh zapiskov lahko vsaj približno sklepamo na same sebe. To seveda ni nobeno prerokovanje, temveč sklepanje iz golega izkustva. Predvsem lahko spoznamo, pod katerimi okoliščinami so ti ljudje dosegli tolikšno starost. Katera okoliščina pride na prvo mesto? Skoro brez izjeme se povsod pokaže isto: dolgo življenje prednikov. Z drugimi besedami povedano: prav tako kakor podeduješ od staršev modre oči ali pšenične lase, podeduješ tudi zmožnost dolgega življenja. Če so predniki nekega človeka mladi umrli, tudi on nima upanja na dosego posebno velikega števila let. Če pa so njegovi starši in stari starši dosegli visoko starost, je verjetno tudi on po njih podedoval to lastnost. Razume pa se, da za vsak primer to ne drži.

Med pogoji, ki so potrebni za dolgo življenje, je tudi temperament. Ljudje mirnega in zadovoljnega temperamenta bodo živeli dalje kakor tisti, ki se za vsako malenkost razburjajo, so jezavi, občutljivi ali muhasti, ki kar hujšajo od prevelike občutljivosti in ne morejo spati od prevelikih skr-

bi, katere jim povzroča ta občutljivost.

Zdravniške ugotovitve nam dalje govore, da lahko pričakuje večjo starost človek, ki se po štiridesetem letu izogiblje naporenega telesnega dela. S tem seveda ni rečeno, naj se ljudje, ki štejejo nad štirideset let, sploh izogibljejo telesnega dela. Le pretiravati ne smejo in upoštevati morajo, da z naraščajočo starostjo njihove telesne moči pešajo.

Zelo razširjena je tudi trditev, da doživi visoko število let le človek, ki se drži predpisov o hrani in celo življenje ne pokadi nobene cigarete in ne izpije niti kozarca alkoholne pijače. Zbrano gradivo teh nazorov ne potrjuje. Kakor povsod v življenju je tudi tu potrebna zmernost. Jasno je seveda, da pijanec, ki ne pozna zmernosti, ne tlači dolgo te uboge zemlje. Mnogo ljudi, ki so bili med opazovanimi petindevetdesetletniki, je bilo takih, ki so bili bolj rahlega zdravja. O teh pač velja izrek, da dolgo živi, kdor dolgo bolega.

Če bomo sedaj za sebe ugibali, kako dolgo bomo živeli, ne smemo misliti, da bo tudi v našem primeru vse tako, kakor smo brali o drugih. Vse je samo večja ali manjša verjetnost. Če so naši starši mladi umrli, s tem še ni rečeno, da bomo morali tudi mi umreti, ko bomo dosegli njihova leta. Na drugi strani pa ne smemo biti brezskrbni in lahkomišelní, češ da dolgo bomo živeli, saj so tudi naši starši in stari starši dočakali lepo starost. Če boš živel proti vsem predpisom, ki jih terja zdravje ti starost tvojih prednikov ne bo nič pomagala.

Daljnogled, s katerim bi videli dinar iz Ljubljane v Zagreb

Sodobni daljnogledi so za ljudi, ki ne vedo kako je znanost na tem področju napredovala, pravi čudeži. Za dokaz naj nam služi tale primer:

Majhen Marsov mesec, Fobos ga imenujejo, meri v premeru 12 kilometrov. Razumljivo je, da ga s prostim očesom ne moremo videti. Tudi z daljnogledom ga dolgo niso mogli videti, ker so bili daljnogledi preslabi. To pa ni nič čudno, če pomislimo, da je Fo-

bos oddaljen od zemlje približno 90 milijonov kilometrov. Če bi ga hoteli videti tako, kakor bi hoteli videti dinarski kovanec v razdalji 150 km ali kakor da bi hoteli videti iz Ljubljane dinar, ki leži nekje v Zagrebu na ulici. Z modernim daljnovidom pa je tudi to omogočeno. Dinar iz Ljubljane v Zagreb bi seveda lahko videli, če bi bil postavljen dovolj visoko, ker je zemlja okrogla.

Otroški voziček bo vlekel okoli sveta

Na shodu lastnikov velikih kmetij ob Ontarijskem jezeru v Ameriki je nekdo med udeleženci pojedine, ki je bila pri tej priliki prirejena, izjavil, da je pripravljen z otroškim vozičkom napraviti pot okoli sveta. Bil je to neki Phillips. Obljubljeno mu je bilo 40 milijonov dolarjev, če bo to potovanje izvršil. Phillips pa se je seveda hotel najprej prepričati, ali bo to vsoto po končanem nenačrtovanem potovanju okoli sveta tudi res prejel. Z nekaterimi bankami je sklenil pogodbo, v kateri so mu bančni zastopniki obljubili, da mu bodo dali za potovanje primerno vsoto denarja. V nekaj dneh se bo Phillips tudi v

resnici napotil z otroškim vozičkom okoli sveta.

Za to svojevrstno potovanje se izredno zanimajo tudi ameriški časopisi, ker vedo, da si bodo pridobili med bralci še večjo priljubljenost, če bodo prinašali poročila o Phillipsovem potovanju. Gotovo so na svetu tudi takšni ljudje, ki so pripravljeni naročiti se na časopis že samo zaradi tega, da bi se lahko vsak dan zabavali nad poročili o tem, kako je kdo z otroškim vozičkom potoval okoli sveta. Tako je neki ameriški časopis tudi že ponudil Phillipsu celih 5000 dolarjev, kar ni majhna vsota za nekaj izvirnih poročil.